Iepirkumu uzraudzības birojs

KANDIDĀTU UN PRETENDENTU IZSLĒGŠANAS NOTEIKUMI

Redakcija .03.06.2026.

Satura rādītājs

(I) Pamatnosacījumi 5

(II) Kandidātu un pretendentu izslēgšanas iemesli 8

Obligāti piemērojamie izslēgšanas iemesli: 10

Noziedzīgie nodarījumi 11

Nodokļu saistību neizpilde 14

Reģistrācija ārzonā 17

Maksātnespēja 20

Darba tiesību pārkāpumi 21

Konkurences tiesību pārkāpumi 22

Iepriekš neizpildītas līguma saistības 26

Interešu konflikta pārkāpums 28

Iepriekšēja iesaiste iepirkuma dokumentācijas sagatavošanā 30

Prettiesiska pasūtītāja ietekmēšana 32

Nepatiesas informācijas sniegšana vai prasītās informācijas nesniegšana 34

Fakultatīvie izslēgšanas iemesli 36

Pārkāpti normatīvie akti sociālo vai darba tiesību jomā 37

Profesionālās darbības pārkāpumi 38

(III) Izņēmumi izslēgšanas iemeslu piemērošanai 42

(IV) Pārbaudāmās personas 45

(V) Pārbaudes veikšanas atšķirības dažādos iepirkumos un iepirkuma procedūrās 52

(VI) Izslēgšanas iemeslu pārbaude līguma izpildes posmā 58

Vispārīgās vienošanās gadījumā 59

Izslēgšanas iemeslu pārbaude iepirkuma līgumā 59

(VII) Informācijas par izslēgšanas iemesliem iegūšanas kārtība 62

Uzticamības nodrošināšana 67

Saistībā ar izslēgšanas noteikumu regulējumu Iepirkumu uzraudzības birojs (turpmāk – IUB) ir sagatavojis šo skaidrojumu. Skaidrojumā lietotas atsauces un skaidrots Publisko iepirkumu likums (turpmāk – PIL), taču jāņem vērā, ka skaidrojums pēc analoģijas attiecas arī uz Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likuma 48. pantā noteiktajiem izslēgšanas noteikumiem. Skaidrojumu var attiecināt arī uz Aizsardzības drošības jomas iepirkumu likuma 44. pantā noteiktajiem izslēgšanas noteikumiem, ciktāl tajā (ievērojot minētā likuma specifisko raksturu un sensitīvo jomu) nav paredzēta citādāki izslēgšanas iemesli un noteikumi.

ATRUNAS PAR IZSLĒGŠANAS IEMESLU PĀRBAUDI, SĀKOT AR 2026. GADA 9.JŪNIJU

Šis metodoloģiskais skaidrojums izmantojams iepirkumiem un iepirkumu procedūrām, kas uzsāktas un izsludinātas līdz 2026. gada 31. decembrim.

2026. gada 9. jūnijā spēkā stājās grozījumi Publisko iepirkumu likumā[1], atbilstoši PIL pārejas noteikumu 25.punktam izmaiņas izslēgšanas iemeslu regulējumā spēkā stāsies ar 2027. gada 1.janvāri[2]. Jaunais izslēgšanas iemeslu regulējums attieksies uz iepirkumiem vai iepirkumu procedūrām, kas tiks izsludinātas vai lēmums par uzsākšanu pieņemts (nosacījums par uzsākšanu attiecas uz tām procedūrām, kuras netiek izsludinātas, piemēram, sarunu procedūru), sākot ar 2027.gada 1.janvāri.

Savukārt agrāk, t.i., līdz 2026. gada 31.decembrim, uzsāktie iepirkumi un iepirkumu procedūras būs jāpabeidz saskaņā ar šobrīd spēkā esošo PIL 42. panta un 43. panta regulējumu, ievērojot PIL pārejas noteikumu 28.punktu, kas izmaiņas paredz jau ar 2026. gada 9. jūniju. Turklāt šos noteikumus attiecina arī uz tiem iepirkumiem vai iepirkuma procedūrām, kas tikušas izsludinātas vai uzsāktas pirms grozījumu spēkā stāšanās, t.i., pirms 2026. gada 9. jūnija.

[1] Grozījumi Publisko iepirkumu likumā: https://likumi.lv/ta/id/368564-grozijumi-publisko-iepirkumu-likuma
[2] 03.03.2022. likums "Grozījumi Publisko iepirkumu likumā"; 05.05.2022. likums "Grozījumi Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likumā"; 05.05.2022. likums "Grozījumi Publiskās un privātās partnerības likumā"

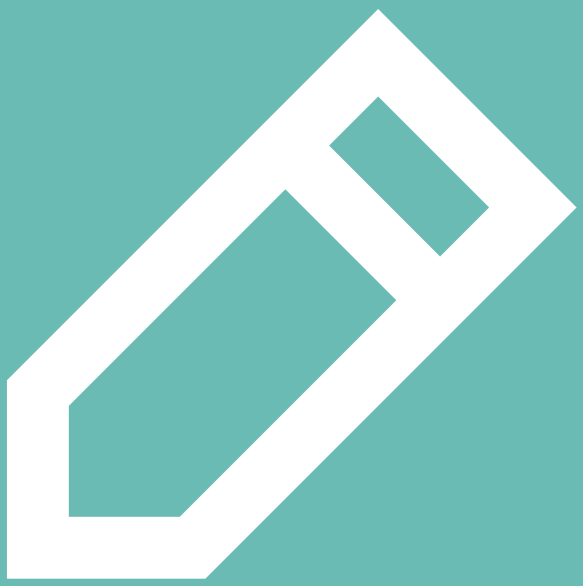
Turpmāk pasūtītājs publiskajā iepirkumā piemēro šādus noteikumus:

1) ja kandidāts vai pretendents būtu izslēdzams no iepirkuma vai iepirkuma procedūras, pamatojoties uz šā likuma 42. panta otrās daļas 2. punktā noteikto, tas ir tiesīgs nodrošināt uzticamību, izpildot saistības nodokļu (tai skaitā valsts sociālās apdrošināšanas) jomā un iesniedzot pasūtītājam pierādījumus par saistību izpildi vai arī iesniedzot pierādījumus, ka personai nemaz nebija neizpildītu saistību nodokļu (tai skaitā valsts sociālās apdrošināšanas) jomā. Šajā punktā minēto pierādījumu iesniegšanai pasūtītājs dod kandidātam vai pretendentam laiku, kas nav īsāks par piecām darbdienām;

2) pasūtītājs ir tiesīgs šā likuma 42. panta otrās daļas 1., 2. un 3. punktā minētos izslēgšanas iemeslus neattiecināt uz personām, kurām kandidātā vai pretendentā ir izšķirošā ietekme uz līdzdalības pamata normatīvo aktu par koncerniem izpratnē, un šā likuma 42. panta otrās daļas 1., 2. un 11. punktā minētos izslēgšanas iemeslus neattiecināt uz kandidāta vai pretendenta patieso labuma guvēju.

Būtiskās PIL izmaiņas ar 2026. gada 9.jūniju	
Stājas spēkā ne tikai uz līdz ar grozījumu spēkā stāšanos izsludinātām, bet arī attiecībā uz jau izsludinātām iepirkuma procedūrām un uzsāktiem iepirkumiem!	
Ja kandidāts vai pretendents izslēdzams 42. panta otrās daļas 2. punktā minēto iemeslu dēļ, turpmāk iespējama uzticamības nodrošināšana	*Personas iespēja nodrošināt uzticamību, novēršot nodokļu saistības neizpildi (t.i., iesniedzot deklarācijas vai veicot nodokļu parāda samaksu).* *Tāpat iespēja pierādīt, ka nebija nodokļu saistību neizpildes.* *Pasūtītājs dod vismaz 5 darbdienu termiņu.* *Regulējums par iespēju nodrošināt uzticamību attiecināms arī citām iepirkumā pārbaudāmām personām (piemēram, uz pārbaudāmo apakšuzņēmēju vai personu, uz kuras iespējām balstās, kā arī uz patieso labuma guvēju un uz personām, kurām kandidātā vai pretendentā ir izšķirošā ietekme uz līdzdalības pamata, ja pasūtītājs šīs persona pārbauda).*
Pasūtītājam tiesības neattiecināt izslēgšanas iemeslus uz kandidāta vai pretendenta patieso labuma guvēju, kā arī uz personām, kurām kandidātā vai pretendentā ir izšķirošā ietekme uz līdzdalības pamata normatīvo aktu par koncerniem izpratnē	*Pasūtītāja rīcības brīvība sašaurināt iepirkumā pārbaudāmo personu loku*

(Papildināts 03.06.2026.)

(I)
PAMATNOSACĪJUMI

- **Izslēgšanas iemesli un to pārbaudes kārtība noteikta PIL 42. pantā.**

- **PIL 42. pantā noteiktie izslēgšanas iemesli ir izsmeļoši, pasūtītājs PIL noteiktos izslēgšanas iemeslus nedrīkst paplašināt, un vērtēšanā jāvadās saskaņā ar PIL izslēgšanas noteikumiem!**

- **Ir jānošķir PIL noteikto izslēgšanas iemeslu pārbaude un citos normatīvajos aktos, piemēram, Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likumā, noteiktais pasūtītāja pienākums, kas ievērojams un piemērojams patstāvīgi.**

- **PIL 42. panta ceturtajā daļā minēti izņēmumi, kad kandidātu vai pretendentu tomēr neizslēdz – atjaunota uzticamība PIL 43. panta kārtībā (atsevišķiem izslēgšanas iemesliem), iestājies noilgums, PIL 8. panta septītās daļas 3. punkta sarunu procedūrā, ja iepirkuma līguma noslēgšanas ir būtiska sabiedrības interešu nodrošināšanai, kā arī uz PIL 8. panta septītās daļas 7. punkta pamata veiktā sarunu procedūrā.** *(papildināts 21.09.2023.)*

- **Izslēgšanas iemesli tiek pārbaudīti PIL 42. panta desmitajā daļā (PIL 9. panta astotajā daļā) minētajiem pretendentiem un kandidātiem un personām, kuras noteiktas PIL 42. panta trešajā daļā.** *(papildināts 21.09.2023.)*

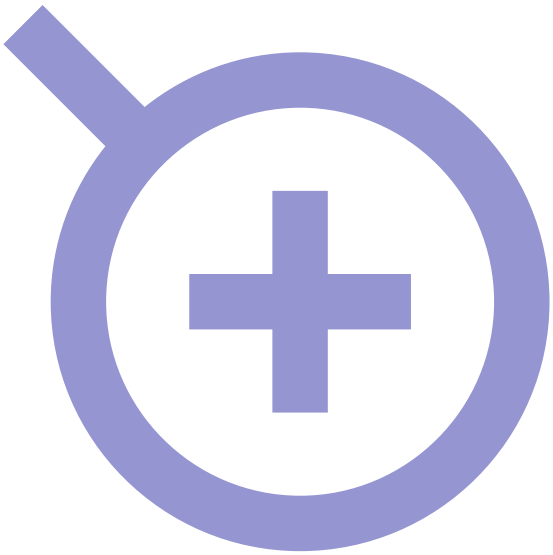
- **Izslēgšanas iemesli tiek pārbaudīti uz konkrētiem datumiem – pieteikumu vai piedāvājumu iesniegšanas termiņa pēdējo dienu un attiecībā uz neizpildītām nodokļu saistībām arī uz dienu, kad pieņemts lēmums par iespējamu iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu.**

- **Dažādās iepirkuma procedūrās un iepirkumu veikšanas kārtībās (PIL 9. panta vai PIL 10. panta kārtībā organizētā iepirkumā) izslēgšanas iemeslu attiecināmības apjoms un izslēgšanas noteikumu pārbaudes kārtība var atšķirties.**

- **Noteikti izslēgšanas iemesli pārbaudāmi Elektronisko iepirkumu sistēmas apakšsistēmā "E-izziņas" (turpmāk – EIS). EIS apkopo reģistros pieejamo informāciju par Latvijā reģistrētu vai pastāvīgi dzīvojošu personu, kā arī ārvalstī reģistrētu vai pastāvīgi dzīvojošu personu (saistībā ar izslēgšanas iemesliem Latvijā). E-izziņu apakšsistēma elektroniskā veidā nodrošina reģistru sniegto datu apkopošanu un nodošanu e-izziņu pieprasītājiem.[4] Savukārt ārvalstu subjektiem izslēgšanas iemeslu neesības ārvalstī pārbaudes kārtība atšķirsies.**

- **Vienlaikus jāņem vērā, ka ir arī tādi izslēgšanas iemesli, par kuriem informāciju EIS pārbaudīt nevarēs. Šādā gadījumā jāņem vērā PIL 42. pantā noteiktā pārbaudes kārtība un šajā skaidrojumā norādītais.**

[4] https://www.eis.gov.lv/EKEIS/Publications/Publication/View?subsystemCode=IZZ

Turpmāk skaidrojumā apskatīti šādi jautājumi:

- Kandidātu un pretendentu izslēgšanas iemesli, skaidrojot katra izslēgšanas iemesla ietvaru un pārbaudes kārtību, *izvērstāk skaidrojot jaunos izslēgšanas iemeslus (proti, tos, kuri nav paredzēti PIL redakcijā, kas spēkā līdz 31.12.2022.) (turpmāk arī apzīmēts kā "Jauns") un tos iemeslus, par kuriem IUB praksē saņemti jautājumi;* vienlaikus izslēgšanas iemesli skaidroti, tos sadalot pa konkrētām tēmām (piemēram, konkurences tiesību pārkāpumi – PIL 42. panta otrās daļas 5. un 7. punkts);

- Izņēmumi izslēgšanas iemeslu piemērošanai;

- Pārbaudāmās personas;

- Brīdis, uz kuru veicama izslēgšanas iemeslu pārbaude, kā arī atšķirības, kuras jāņem vērā dažādās iepirkumu veikšanas kārtībās (PIL 9. un 10. panta kārtībā veikti iepirkumi, dinamiskā iepirkumu sistēma) un iepirkumu procedūrās (tajā skaitā sarunu procedūras nianses);

- Izslēgšanas iemeslu pārbaude līguma izpildes posmā;

- Informācijas par izslēgšanas iemesliem iegūšanas kārtība;

- Uzticamības nodrošināšana.

(II)
KANDIDĀTU UN PRETENDENTU IZSLĒGŠANAS IEMESLI

PIL 42. panta otrajā daļā paredzēti konkrēti kandidātu un pretendentu izslēgšanas iemesli. Tomēr vienlaikus pasūtītājam attiecībā uz dažiem izslēgšanas iemesliem ir iespēja izvēlēties, tos piemērot vai arī nepiemērot (PIL 42. panta otrās daļas 8. un 9. punkts), par to norādot paziņojumā par līgumu vai iepirkuma procedūras dokumentos.

Tādējādi PIL 42. panta otrajā daļā ir paredzēti gan **obligātie izslēgšana iemesli,** gan arī pasūtītāja izvēles jeb **fakultatīvie izslēgšanas iemesli!**

Iepirkuma procedūras nolikumā saskaņā ar Ministru kabineta 2017. gada 28. februāra noteikumos Nr. 107 "Iepirkumu procedūru un metu konkursu norises kārtība" paredzēto pasūtītājam jāietver PIL 42. pantā noteiktie izslēgšanas iemesli vai arī jānorāda atsauce uz tiem.

Ņemot vērā, ka IUB bieži konstatē, ka kandidātu un pretendentu izslēgšanas noteikumi tiek norādīti nepilnīgi vai kļūdaini, iepirkuma dokumentācijā ieteicams iekļaut atsauci uz PIL 42. panta otrās daļas noteiktiem punktiem, tomēr gadījumā, ja pasūtītājs ir izvēlējies iepirkuma dokumentācijā pilnībā pārņemt PIL 42. panta otrās daļas noteikumus (t.i., norādīt tos detalizēti atbilstoši PIL regulējumam, nevis iekļaujot atsauci uz minētā likuma 42. panta otrās daļas attiecīgajiem punktiem), lai nemaldinātu piegādātājus, attiecīgais PIL regulējums ir jānorāda precīzi.[5]

PIL 9. pantā nav noteikts, ka iepirkuma nolikumā jāietver izslēgšanas iemesli vai atsauce uz tiem. Pasūtītājam jāveic to pārbaude atbilstoši PIL 9. panta astotajā un devītajā daļā paredzētajam, kā arī informāciju par izslēgšanas noteikumu pārbaudi atbilstoši minētajam regulējumam iepirkuma nolikumā var ietvert.

PIL 10. panta kārtībā rīkotā iepirkumā pasūtītājam ir izvēle, piemērot vai nepiemērot izslēgšanas iemeslus. Ja pasūtītājs izvēlējies PIL 10. panta kārtībā rīkotā iepirkumā piemērot izslēgšanas iemeslus, tas ir jānorāda iepirkuma nolikumā (minētais izriet no PIL 42. panta desmitās daļas 3. punkta) *(izvērstāks par izslēgšanas noteikumu piemērošanu PIL 9. un 10. panta kārtībā rīkotos iepirkumus skatīt arī turpmāk skaidrojumā).*

[5]IUB skaidrojuma "Biežāk konstatētās neatbilstības iepirkuma procedūru dokumentācijā un norisē" 20. punkts; https://www.iub.gov.lv/lv/skaidrojums-biezak-konstatetas-neatbilstibas-iepirkuma-proceduru-dokumentacija-un-norise

Obligāti piemērojamie izslēgšanas iemesli

Noziedzīgie nodarījumi

PIL 42. panta otrās daļas 1. punkts

Kandidāts, pretendents vai persona, kura ir kandidāta vai pretendenta valdes vai padomes loceklis, pārstāvēttiesīgā persona, prokūrists vai persona, kura ir pilnvarota pārstāvēt kandidātu vai pretendentu darbībās, kas saistītas ar filiāli, ar tādu prokurora priekšrakstu par sodu vai tiesas spriedumu, kas stājies spēkā un kļuvis neapstrīdams un nepārsūdzams, ir atzīta par vainīgu vai tai ir piemērots piespiedu ietekmēšanas līdzeklis par jebkuru no šādiem noziedzīgiem nodarījumiem:

- noziedzīgas organizācijas izveidošanu, vadīšanu, iesaistīšanos tajā vai tās sastāvā ietilpstošā organizētā grupā vai citā noziedzīgā formējumā vai piedalīšanos šādas organizācijas izdarītos noziedzīgos nodarījumos,
- kukuļņemšanu, kukuļdošanu, kukuļa piesavināšanos, starpniecību kukuļošanā, neatļautu piedalīšanos mantiskos darījumos, neatļautu labumu pieņemšanu, komerciālu uzpirkšanu, prettiesiska labuma pieprasīšanu, pieņemšanu vai došanu, tirgošanos ar ietekmi,
- krāpšanu, piesavināšanos vai noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu,
- terorismu, terorisma finansēšanu, teroristu grupas izveidi vai organizēšanu, ceļošanu terorisma nolūkā, terorisma attaisnošanu, aicinājumu uz terorismu, terorisma draudiem vai personas vervēšanu vai apmācīšanu terora aktu veikšanai,
- cilvēku tirdzniecību,
- izvairīšanos no nodokļu vai tiem pielīdzināto maksājumu samaksas.

Minētais izslēgšanas iemesls paredz, ka uz noteiktām personām nedrīkst attiekties normā norādītie noziedzīgie nodarījumi. Informācija par konkrēto izslēgšanas iemeslu tiek uzrādīta EIS izdotā e-izziņā, kurā apkopoti visi dati. Ja pasūtītājam jāveic pārbaude par ārvalstī reģistrētu vai pastāvīgi dzīvojošu personu saistībā ar izslēgšanas iemeslu ārvalstī, nepieciešams ievērot iesniegtajā ārvalsts kompetentās iestādes izziņā pēc būtības norādīto. Tāpat jāņem vērā, ka attiecībā uz ārvalstī reģistrētu vai pastāvīgi dzīvojošu personu var tikt iesniegtas vairāku kompetento iestāžu izziņas, kura katra apliecina noteikta izslēgšanas iemesla neattiecināmību.

Ievērojot Latvijai adresētās OECD 2019. gada 3. fāzes ziņojumā iekļautās rekomendācijas, PIL 42. panta otrās daļas 1. punkta b), c) un f) apakšpunktos minēto izslēgšanas iemeslu pārbaudei būtu izmantojami publiski pieejamie daudzpusējo attīstības banku izslēgšanas saraksti, pārliecinoties, vai attiecīgie noziedzīgie nodarījumi nav izdarīti ne tikai pārbaudāmās personas reģistrācijas (valstspiederības) valstī (par ko noteiktā kārtībā tiek saņemtas ziņas no reģistriem vai iesniegtas izziņas), bet arī citās valstīs. Šādā veidā tiktu dots ieguldījums gan pārrobežu kukuļošanas ierobežošanā, gan arī pasūtītājs papildus aizsargātu savas intereses un reputāciju.

Šāda pārbaude būtu veicama, ja pretendenta iesniegtās ārvalsts institūciju izziņas vai dokumenti vai tos aizstājošie dokumenti (atbilstoši noformēts zvērests vai pašas personas apliecinājums) raisa šaubas par to autentiskumu (piemēram, iesniegtais dokuments pēc formas ir atšķirīgs nekā e-Certis paraugs, aizdomas raisa dokumenta noformējums, atšķirības no citā iepirkuma procedūrā konkrētās valsts iesniegta dokumenta izskata u.tml.). Pārbaude ieteicama arī, ja jāpārbauda ziņas par trešās valsts valstspiederīgajiem (gan fiziskām, gan juridiskām personām).

Banku saraksti pieejami:

- **Pasaules bankas saraksts**

https://www.worldbank.org/en/projects-operations/procurement/debarred-firms

- **Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības bankas saraksts**

https://www.ebrd.com/ineligible-entities.html

- **Amerikas Attīstības banku grupas saraksts**

https://www.iadb.org/en/transparency/sanctioned-firms-and-individuals

- **Āfrikas Attīstības banku grupas uzturētais saraksts**

https://www.afdb.org/en/projects-operations/debarment-and-sanctions-procedures

- **Āzijas Attīstības bankas uzturētais saraksts**

https://sanctions.adb.org/sanctions/published

Informāciju pārbauda visos piecos banku sarakstos jo tie ir savstarpēji papildinoši. Ja pasūtītājs jebkurā no sarakstiem konstatē ierakstu par personu, tad jāpievērš vērība, par kādu pārkāpumu persona iekļauta sarakstā (īpaši, ja tā ietver kukuļošanu vai krāpšanu).

Ieraksts minēto banku sarakstos pats par sevi nav pietiekams pamats piegādātāja izslēgšanai. Izslēgšanas pamats ir attiecīgais prokurora priekšraksts par sodu vai tiesas spriedums, kas stājies spēkā un kļuvis neapstrīdams un nepārsūdzams. Attiecīgi pasūtītājam pirms piegādātāja izslēgšanas jāgūst pārliecība par tāda esību. Apstiprinoties šādai informācijai, pasūtītājs ir tiesīgs piegādātāju izslēgt saskaņā ar attiecīgo PIL 42. panta otrās daļas 1. punkta izslēgšanas iemeslu (vienlaikus ievērojot arī noteikumus par noilgumu, kā arī uzticamības nodrošināšanas iespēju u.c.).

Pārbaude banku sarakstos rekomendējama, ja paredzēts iepirkums virs ES līgumcenu sliekšņiem, kā arī, ja iepirkumā iesaistīts ES finansējums vai informācija iegūstama par trešās valsts valstspiederīgajiem.

(papildināts 21.09.2023.)

Kas ir uzskatāma par normā minēto pārstāvēttiesīgo personu?

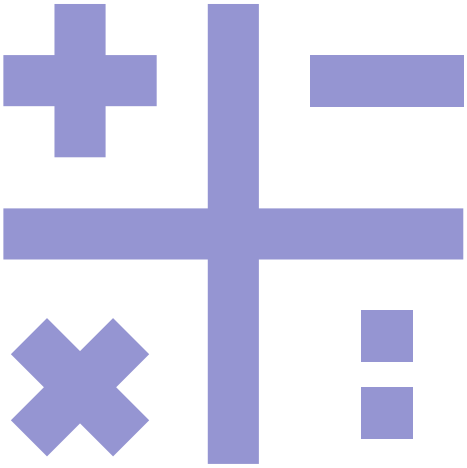
Pārstāvēttiesīgās personas ir zvejnieku saimniecību, zemnieku saimniecību un individuālo uzņēmumu īpašnieku ieceltie pārstāvji, kā arī likvidatori un administratori, jo, piemēram, individuālajam komersantam var nebūt valdes, tādā gadījumā pārstāvēttiesīgā persona būs īpašnieks vai komersants kā fiziska persona!

Tādējādi, piemēram, piegādātāja pilnvarota persona, kas nav ne valdes, ne padomes loceklis, ne arī prokūrists, bet uz pilnvaras pamata ir tiesīgs piegādātāja vārdā veikt noteiktas darbības, nav uzskatāma par pārstāvēttiesīgo personu un uz šādu personu nav attiecināmi izslēgšanas iemesli.

Attiecībā uz kurām personām veikt izslēgšanas iemesla pārbaudi, ja piedāvājumu vērtēšanas laikā ir mainījies valdes sastāvs?

PIL 42. panta otrās daļas 1. punktā noteikto izslēgšanas iemeslu esamība pārbaudāma attiecībā uz pretendenta aktuālajiem (jaunieceltajiem) valdes locekļiem.

Jāņem vērā, ka konkrētā izslēgšanas iemesla attiecināmības gadījumā kandidāts vai pretendents var veikt uzticamības nodrošināšanu.

Nodokļu saistību neizpilde

PIL 42. panta otrās daļas 2. punkts

Kandidātam pieteikumu un pretendentam piedāvājumu iesniegšanas termiņa pēdējā dienā vai dienā, kad pieņemts lēmums par iespējamu iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu, Latvijā saskaņā ar likumu "Par nodokļiem un nodevām" vai valstī, kurā tas reģistrēts vai kurā atrodas tā pastāvīgā dzīvesvieta, saskaņā ar attiecīgās ārvalsts normatīvajiem aktiem ir neizpildītas saistības nodokļu (tai skaitā valsts sociālās apdrošināšanas) jomā.

Attiecībā uz izslēgšanas iemeslu par nodokļu saistību neizpildi paredzēts, ka no dalības iepirkuma procedūrā izslēdz, ja kandidātam vai pretendentam dienā, uz kuru veicama pārbaude, Latvijā saskaņā ar likumu "Par nodokļiem un nodevām" vai reģistrācijas valstī saskaņā ar attiecīgās ārvalsts normatīvajiem aktiem ir neizpildītas saistības nodokļu jomā. PIL 42. panta otrās daļas 2. punktā noteikts, ka neizpildītās saistības nodokļu jomā nosaka attiecīgās valsts normatīvais akts. Latvijā reģistrētiem subjektiem to nosaka likumā "Par nodokļiem un nodevām". (Precizēts 03.06.2026.)

Saskaņā ar likuma "Par nodokļiem un nodevām" 7.^{4} pantu, ja citos normatīvajos aktos nav noteikts citādi, nodokļu maksātājam ir neizpildītas saistības nodokļu jomā šādos gadījumos:

- **nodokļu maksātājs nav iesniedzis nodokļu deklarācijas un attiecīgā informācija saskaņā ar šā likuma 18. panta pirmās daļas 30. punktu ir publiski pieejama;**
- **nodokļu maksātājam ir Valsts ieņēmumu dienesta administrēto nodokļu (nodevu) parāds un pašvaldības administrēto nodokļu parāds, kura summa atsevišķi vai kopā pārsniedz 150 *euro*, izņemot nodokļu maksājumus, kuru maksāšanas termiņš saskaņā ar šā likuma 24. panta pirmo un 1.^{3} daļu ir pagarināts, sadalīts termiņos, atlikts vai atkārtoti sadalīts termiņos.**

Vai pretendents jāizslēdz, ja konstatējams, ka tam nav nodokļu parāda, bet nav iesniegta nodokļu deklarācija?

Izslēgšanas iemesls Latvijas subjektiem tiks piemērots, ja iestāsies jebkurš (vai arī abi kopā) no likumā "Par nodokļiem un nodevām" minētajiem gadījumiem – neiesniegta nodokļu deklarācija un informācija par šo faktu ir publiski pieejama vai nodokļu parāds pārsniedz 150 *euro. (papildināts 21.09.2023.)*

Ārvalstī reģistrētai personai nedrīkst būt neizpildītas saistības nodokļu jomā ne vien atbilstoši tā reģistrācijas valstī noteiktajam, **bet arī Latvijā** saskaņā ar likumu "Par nodokļiem un nodevām".

Informācija par konkrēto izslēgšanas iemeslu personai, kura reģistrēta vai pastāvīgi dzīvo Latvijā, kā arī ārvalstī reģistrētai personai par neizpildītām saistībām nodokļu jomā Latvijā tiek pārbaudīta EIS, un EIS izdotā e-izziņā tiek uzrādīti nepieciešamie dati. Ārvalstīs reģistrēto personu pārbaude EIS e-izziņās notiek, norādot **Valsts ieņēmumu dienesta piešķirto nodokļu maksātāja reģistrācijas numuru** (informācija par reģistrācijas numuru tiek iegūta no kandidāta vai pretendenta).

Kā rīkoties situācija, ja ārvalstī reģistrētai personai nav piešķirts Valsts ieņēmumu dienesta nodokļu maksātāja reģistrācijas numurs?

Ja ārvalstu subjektam nav piešķirts šāds numurs, tam nav jāpārbauda neizpildītas nodokļu saistības Latvijā, jo uzskatāms, ka saimniecisko darbību Latvijā tas nav veicis. *(papildināts 21.09.2023.)*

Ja pasūtītājam jāveic pārbaude par ārvalstī reģistrētu vai pastāvīgi dzīvojošu personu valstī, kurā tas reģistrēts vai kurā atrodas tā pastāvīgā dzīvesvieta, saskaņā ar attiecīgās ārvalsts normatīvajiem aktiem ir neizpildītas saistības nodokļu (tai skaitā valsts sociālās apdrošināšanas) jomā, nepieciešams ievērot iesniegtajā ārvalsts kompetentās iestādes izziņā pēc būtības norādīto (skatīt arī nodaļā "Informācijas par izslēgšanas iemesliem iegūšanas kārtība" skaidroto).

PIL 42. panta piektās daļas 1. punkta "c" apakšpunktā ir **paredzēta kārtība pasūtītāja rīcībai** gadījumā, ja, pārbaudot EIS, pasūtītājs konstatē, ka **ir neizpildītas nodokļu saistības Latvijā**.

Tomēr, sākot ar 2026. gada 9. jūniju, saskaņā ar PIL Pārejas noteikumu 28. punktu uz šo izslēgšanas iemeslu būtiski mainījies regulējums izslēgšanas iemesla konstatēšanas gadījumā, tātad mainījusies pēc būtības arī rīcība saistībā ar PIL 42. panta sestās daļas piemērošanu.[6]

Nodokļu saistību neizpildes gadījumā kandidāts vai pretendents ir tiesīgs arī nodrošināt uzticamību, izpildot saistības nodokļu (tai skaitā valsts sociālās apdrošināšanas) jomā un iesniedzot pasūtītājam pierādījumus par saistību izpildi. Līdz ar to pasūtītājs nosaka kandidātam vai pretendentam vismaz piecu darbdienu ilgu termiņu minēto darbību veikšanai.

Tātad personai vismaz 5 darbdienu ilgajā termiņā ir iespēja:

1. novērst nodokļu saistības neizpildi (t.i., iesniedzot deklarācijas vai veicot nodokļu parāda samaksu);

2. pierādīt, ka nebija nodokļu saistību neizpildes. Šajā gadījumā pasūtītājam, ievērojot PIL Pārejas noteikumu 28. punktu, faktiski jāparedz vismaz pieculr noteikts trīs darbdienu termiņš PIL 42. panta sestajā daļā minēto pierādījumu iesniegšanai par nodokļu saistību izpildi.

Regulējums attiecināms arī citām iepirkumā pārbaudāmām personām (piemēram, uz pārbaudāmo apakšuzņēmēju vai personu, uz kuras iespējām balstās).

(Papildināts 03.06.2026.)

Sīkāk par nodokļu parādu neesības apliecināšanu skatīt IUB skaidrojumā "Nodokļu parādu neesības apliecināšana", kas sagatavots sadarbībā ar Valsts ieņēmumu dienestu*

*https://www.iub.gov.lv/lv/skaidrojums-nodoklu-paradu-neesibas-apliecinasana

Iepirkumos (iepirkumu procedūrās), kuros uz 09.06.2026. izslēgšanas iemesli jau ir pārbaudīti un pretendents nodokļu saistību neizpildes dēļ izslēgts, pasūtītājs līdz galīgā lēmuma pieņemšanai tiesīgs atcelt šo lēmumu, ja izslēgtais pretendents gatavs nodrošināt uzticamību.

(Papildināts 03.06.2026.)

[6] Grozījumi Publisko iepirkumu likumā: https://likumi.lv/ta/id/368564-grozijumi-publisko-iepirkumu-likuma

Reģistrācija ārzonā

PIL 42. panta otrās daļas 3. punkts

Kandidāts vai pretendents ir ārzonā reģistrēta juridiskā persona vai personu apvienība vai arī Latvijā reģistrēta kandidāta vai pretendenta vairāk nekā 25 procentu kapitāla daļu (akciju) īpašnieks vai turētājs ir ārzonā reģistrēta juridiskā persona vai personu apvienība

Kas ir ārzona?

PIL 1. panta 3.[1] punkts nosaka, ka ārzona — zemu nodokļu vai beznodokļu valsts vai teritorija Uzņēmumu ienākuma nodokļa likuma izpratnē, izņemot Eiropas Ekonomiskās zonas dalībvalstis vai to teritorijas, Pasaules Tirdzniecības organizācijas Nolīguma par valsts līgumiem dalībvalstis vai teritorijas un tādas valstis vai teritorijas, ar kurām Eiropas Savienība vai Latvija noslēgusi starptautiskos līgumus par tirgus atvēršanu publisko iepirkumu jomā.

PIL 82. pants nosaka, ka IUB apkopo un savā tīmekļvietnē publicē to zemu nodokļu vai beznodokļu valstu vai teritoriju sarakstu, kuras nav uzskatāmas par ārzonu PIL 1. panta 3.[1] punkta izpratnē.

Pārbaudāmās personas saistībā ar reģistrāciju ārzonā:

(skat. šī skaidrojuma (IV) nodaļā ir izvērsti skaidrots par pārbaudāmajām personām attiecībā uz visiem izslēgšanas iemesliem)

Pārbaudāmās personas dalības statuss	PIL 9. pants* un 42. pants
Pretendents/ kandidāts	Jā
Personu apvienība – katrs dalībnieks	Jā
Reģistrēta personu apvienība = personālsabiedrība	Jā
Personālsabiedrības biedri	Jā
Persona, kurai ir izšķirošā ietekme**	Jā
Patiesais labuma guvējs***	Nē
Apakšuzņēmējs (vismaz 10 000 euro vērtībā)	Jā
Persona, uz kuras spējām balstās	Jā
Galvenais uzņēmums ("mātes" uzņēmums), ja pretendents ir komersanta filiāle, kura reģistrēta Latvijā	Jā

* Atšķirībā no PIL 9. panta redakcijas, kas spēkā līdz 2022. gada 31. decembrim, vairs nav atšķirības konkrētā izslēgšanas iemesla piemērošanā 9. panta rīkota iepirkuma gadījumā no iepirkuma procedūras!

** PIL 42. panta otrās daļas 3. punkta regulējums paredz, ka 25 procentu kapitāla daļu īpašnieka pārbaude attiecas tikai uz Latvijā reģistrētu subjektu. Piemēram, ja persona, kurai pretendentā ir izšķirošā ietekme uz līdzdalības pamata, ir reģistrēta ārvalstī, tai nav jāveic pārbaude, vai tās 25 procentu kapitāla daļu īpašnieks ir reģistrēts ārzonā. (*papildināts 30.10.2024.)*

*** Patieso labuma guvēju nepārbauda saistībā ar reģistrāciju ārzonā, vienlaikus jāievēro, ka atbilstoši PIL 42. panta trešās daļas 5. punktam uz to nevar attiekties PIL 42. panta otrās daļas 1., 2. un 11. punktā noteiktie izslēgšanas iemesli. *(papildināts 21.09.2023.)*

Jāņem vērā, ka pārbaude attiecas tikai uz juridiskām personām!

Kā veic pārbaudi?

Pārbaude notiek EIS, kurā apkopoti Uzņēmuma reģistra sniegtie dati, saistībā ar Latvijā reģistrētām personām, ciktāl dati ir pieejami, vai arī pieprasot apliecinājumu, savukārt saistībā ar ārvalstīs reģistrētām personām ir pieprasāms apliecinājums un katras personas reģistrācijas valsti apliecinošs dokuments.

Ziņas par reģistrācijas valsti pasūtītājs salīdzina IUB tīmekļvietnē publicēto sarakstu. Ja pārbaudāmajai personai tiek konstatēta atbilstība izslēgšanas iemeslam, kandidāts vai pretendents tiek izslēgts no dalības iepirkuma procedūrā.

Kāda informācija parādīsies EIS izziņā?

Kandidāts/ pretendents	EIS izziņa uzrāda	Pasūtītāja darbības
Latvijā reģistrēta SIA (ja kapitāldaļu turētājs ir Latvijā reģistrēta persona)	nav datu par ārvalstīs reģistrētām juridiskām personām	Izslēgšanas iemesls neattiecas
Latvijā reģistrēta SIA (ja kapitāldaļu turētājs ir ārvalstī reģistrēta persona)	uzrāda reģistrācijas valsti	Pasūtītājs salīdzina ar IUB tīmekļvietnē publicēto sarakstu
Latvijā reģistrēta AS	dati nav pieejami	Pasūtītājs pieprasa sabiedrības apliecinājumu, ka tai nav tādu ārzonā reģistrētu akciju īpašnieku vai turētāju, kuriem ir vairāk nekā 25% akciju; apliecinājuma iesniegšanai nosaka termiņu – vismaz 10 dienas pēc informācijas pieprasījuma
Latvijā reģistrētas filiāles **galvenais uzņēmums** ("mātes" uzņēmums) ir ārvalstī reģistrēta juridiskā persona	uzrāda reģistrācijas valsti	Pasūtītājs salīdzina ar IUB tīmekļvietnē publicēto sarakstu
Ārvalstī reģistrēta juridiskā persona vai personu apvienība	dati nav pieejami	3. pieprasāmi personas reģistrācijas valsti apliecinoši dokumenti 4. salīdzina ar IUB publicēto sarakstu

Svarīgi ievērot, ka gadījumā, kad kandidāts vai pretendents ir ārzonā reģistrēta juridiskā persona vai personu apvienība vai arī Latvijā reģistrēta kandidāta vai pretendenta vairāk nekā 25 procentu kapitāla daļu (akciju) īpašnieks vai turētājs ir ārzonā reģistrēta juridiskā persona vai personu apvienība, **nevar veikt uzticamības nodrošināšanu!**

Maksātnespēja

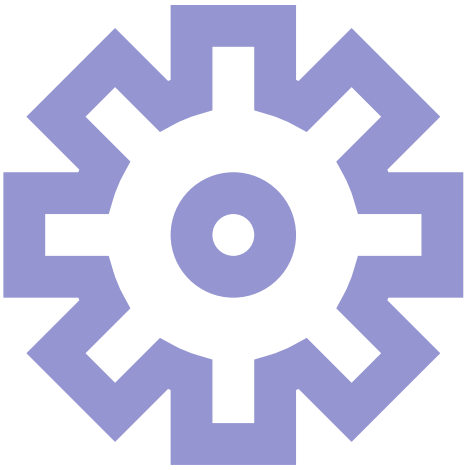
PIL 42. panta otrās daļas 4. punkts

Ir pasludināts kandidāta vai pretendenta maksātnespējas process, apturēta kandidāta vai pretendenta saimnieciskā darbība, kandidāts vai pretendents tiek likvidēts.

Informācija par konkrēto izslēgšanas iemeslu tiek uzrādīta EIS izdotā e-izziņā, kurā apkopoti visi dati. Ja iestājies PIL 42. panta ceturtās daļas 1. punktā noteiktais noilgums, EIS sistēmā izslēgšanas iemesls netiek uzrādīts. Ja pasūtītājam jāveic pārbaude par ārvalstī reģistrētu vai pastāvīgi dzīvojošu personu, nepieciešams ievērot iesniegtajā ārvalsts kompetentās iestādes izziņā pēc būtības norādīto.

Minētais izslēgšanas iemesls neaptver situācijas, kad attiecībā uz pretendentu uzsākts tiesiskās aizsardzības process, kā arī jāņem vērā, ka konkrētā izslēgšanas iemesla attiecināmības gadījumā kandidāts vai pretendents var veikt uzticamības nodrošināšanu.

Darba tiesību pārkāpumi

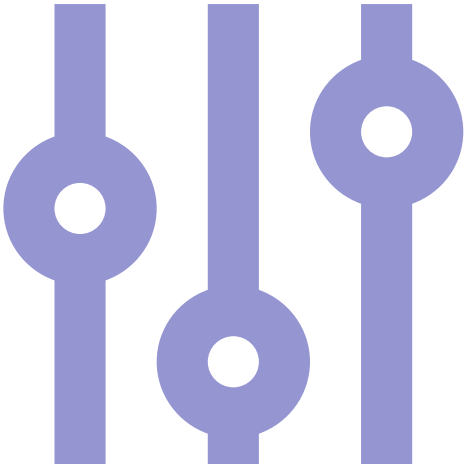
PIL 42. panta otrās daļas 6. punkts

Kandidāts vai pretendents ar kompetentas institūcijas lēmumu, tiesas spriedumu vai prokurora priekšrakstu par sodu, kas stājies spēkā un kļuvis neapstrīdams un nepārsūdzams, ir atzīts par vainīgu un sodīts par pārkāpumu, kurš izpaužas kā:

- **vienas vai vairāku personu nodarbināšana, ja tām nav nepieciešamās darba atļaujas vai ja tās nav tiesīgas uzturēties Eiropas Savienības dalībvalstī,**
- **personas nodarbināšana bez rakstveidā noslēgta darba līguma, normatīvajos aktos par nodokļiem noteiktajā termiņā neiesniedzot par šo personu informatīvo deklarāciju, kas iesniedzama par personām, kuras uzsāk darbu**

Informācija par konkrēto izslēgšanas iemeslu tiek uzrādīta EIS izdotā e-izziņā, kurā apkopoti visi dati. Ja iestājies PIL 42. panta ceturtās daļas 1. punktā noteiktais noilgums, EIS sistēmā izslēgšanas iemesls netiek uzrādīts. Ja pasūtītājam jāveic pārbaude par ārvalstī reģistrētu vai pastāvīgi dzīvojošu personu saistībā ar izslēgšanas iemeslu ārvalstī, nepieciešams ievērot iesniegtajā ārvalsts kompetentās iestādes izziņā pēc būtības norādīto.

Jāņem vērā, ka konkrētā izslēgšanas iemesla attiecināmības gadījumā kandidāts vai pretendents var veikt uzticamības nodrošināšanu.

Konkurences tiesību pārkāpumi

Konkurences tiesību pārkāpumu sakarā PIL 42. panta otrajā daļā tiek **nodalīti trīs izslēgšanas iemesli**, kuru gadījumā kandidāts vai pretendents izslēdzams par konkurences pārkāpumiem, taču atšķirīgs ir katra izslēgšanas iemesla piemērošanas ietvars –

- **PIL 42. panta otrās daļas 5. punkta gadījumā ir spēkā stājies un kļuvis neapstrīdams un nepārsūdzams kompetentas institūcijas lēmums vai tiesas spriedums,**
- **PIL 42. panta otrās daļas 7. punkta gadījumā kompetentās institūcijas konkurences jomā lēmums ir stājies spēkā, un izslēgšanas noteikums piemērojams neatkarīgi no tā, vai lēmums ir pārsūdzēts,**
- **pasūtītāja rīcībā ir informācija, kas var liecināt par tādas vienošanās esību, kas vērsta uz konkurences kavēšanu, ierobežošanu vai deformēšanu konkrētajā iepirkuma procedūrā.**

PIL 42. panta otrās daļas 5. punkts

Kandidāts vai pretendents ar tādu kompetentas institūcijas lēmumu vai tiesas spriedumu, kas stājies spēkā un kļuvis neapstrīdams un nepārsūdzams, ir atzīts par vainīgu vai atbild par naudas soda samaksu saistībā ar konkurences tiesību pārkāpumu, kas izpaužas kā horizontālā karteļa vienošanās, izņemot gadījumu, kad attiecīgā institūcija, konstatējot konkurences tiesību pārkāpumu, par sadarbību iecietības programmā kandidātu vai pretendentu ir atbrīvojusi no naudas soda vai naudas sodu ir samazinājusi.

Konkrēto izslēgšanas iemeslu pasūtītājs pārbauda EIS. Savukārt EIS informācija tiek attēlota tikai tad, ja konkrētais pretendents ar kompetentas institūcijas lēmumu vai tiesas spriedumu, kas stājies spēkā un kļuvis neapstrīdams vai nepārsūdzams, ir atzīts par vainīgu konkurences tiesību pārkāpumā, kas izpaužas kā horizontālā karteļa vienošanās, izņemot, ja attiecīgā institūcija kandidātu vai pretendentu ir atbrīvojusi no naudas soda vai to

samazinājusi par sadarbību iecietības programmas ietvaros.[7] Jāņem vērā, ka šis izslēgšanas iemesls attiecas ne vien uz tiešo pārkāpēju, bet arī uz personu, kas atzīta par atbildīgu naudas soda samaksā tā iemesla dēļ, ka pārņēmusi tiešā pārkāpēja tiesības un saistības vai šai personai iestājusies ar lēmumu noteiktā solidārā atbildība, jo tiešais pārkāpējs, piemēram, ir likvidēts.[8]

Ja iestājies PIL 42. panta ceturtās daļas 1. punktā noteiktais noilgums, EIS sistēmā izslēgšanas iemesls netiek uzrādīts.

Ja pasūtītājam jāveic pārbaude par ārvalstī reģistrētu vai pastāvīgi dzīvojošu personu saistībā ar izslēgšanas iemeslu ārvalstī, nepieciešams ievērot iesniegtajā ārvalsts kompetentās iestādes izziņā pēc būtības norādīto.

Tātad minētā izslēgšanas iemesla **piemērošanas priekšnosacījums ir spēkā stājies un neapstrīdams vai nepārsūdzams kompetentās institūcijas lēmums vai tiesas spriedums!**

Jāievēro, ka konkrētā izslēgšanas iemesla attiecināmības gadījumā kandidāts vai pretendents var veikt uzticamības nodrošināšanu.

PIL 42. panta otrās daļas 7. punkts – "Jauns"

Pasūtītāja rīcībā ir pietiekami pārliecinošas norādes, lai secinātu, ka kandidāts vai pretendents ir ar citiem piegādātājiem noslēdzis vienošanos, kas vērsta uz konkurences kavēšanu, ierobežošanu vai deformēšanu.

Šis izslēgšanas iemesls atbilstoši PIL 42. panta septītajai daļai ietver divus gadījumus:

1. Ir pieejama informācija par kompetentās institūcijas konkurences jomā lēmumu, ar kuru kandidāts vai pretendents ir atzīts par vainīgu konkurences tiesību pārkāpumā, kas izpaužas kā horizontālā karteļa vienošanās. Izņēmums ir gadījums, kad attiecīgā institūcija, konstatējot konkurences tiesību pārkāpumu, par sadarbību iecietības programmas ietvaros kandidātu vai pretendentu ir atbrīvojusi no naudas soda vai naudas sodu samazinājusi. Ir paredzēta izslēgšana no dalības iepirkumos trīs gadu laikā **no šā lēmuma spēkā stāšanās dienas** (PIL 42. panta ceturtās daļas 3. punkts).

   Lai gan PIL 42. pantā nav noteikta precīza kārtība minētā izslēgšanas iemesla pārbaudei, tomēr PIL 42. panta septītā daļa precizē, kas uzskatāma par PIL 42.panta otrās daļas 7. punktā paredzēto pietiekami pārliecinošo norādi,

[7] Par iecietības programmu plašāk skatīt: https://www.kp.gov.lv/lv/iecietibas-programma
[8] Sal. Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 17.05.2018. spriedums lietā Nr. SKA-517/2018 7., 8., 12.punkts; Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 3.03.2015. lēmums lietā Nr. SKA-407/2015, 9.-11.punkts

lai secinātu, ka kandidāts vai pretendents ir ar citiem piegādātājiem noslēdzis uz konkurences kavēšanu, ierobežošanu vai deformēšanu vērstu vienošanos. Attiecīgi Pasūtītājs izslēgs kandidātu vai pretendentu no dalības saskaņā ar informāciju, kuru tas var konstatēt Konkurences padomes tīmekļvietnes[9] sadaļā "Lēmumi", kur arī ir atspoguļota informācija par Konkurences padomes lēmuma statusu. Savukārt attiecībā uz ārvalstī reģistrētu personu informāciju varētu konstatēt attiecīgās ārvalsts kompetentās institūcijas konkurences jomā publiski pieejamā tīmekļvietnē. (*tehniski precizēts 14.12.2022.*)

Gadījumā, ja ir pieejama informācija par kompetentās institūcijas konkurences jomā lēmumu, ar kuru kandidāts vai pretendents ir atzīts par vainīgu konkurences tiesību pārkāpumā, kas izpaužas kā horizontālā karteļa vienošanās, nav jāvērtē, vai konkrētais lēmums ir kļuvis neapstrīdams vai nepārsūdzams! Proti, konkrētā izslēgšanas iemesla gadījumā pietiek konstatēt, ka kompetentās institūcijas lēmums ir stājies spēkā[10], un izslēgt minētā izslēgšanas iemesla gadījumā var arī tad, ja lēmums ir pārsūdzēts tiesā.

Tomēr vienlaikus ir jāvērtē, vai attiecīgā izslēgšanas iemesla gadījumā nav iestājies noilgums, kas konkrētajā gadījumā ir trīs gadi **no šā lēmuma spēkā stāšanās dienas**!

Ievērībai! Var pastāvēt situācija, kad pasūtītājs konstatē, ka kandidāts vai pretendents būtu izslēdzams no dalības konkrētā iepirkuma procedūrā saskaņā ar PIL 42. panta otrās daļas 7. punktu, jo ir pieejama informācija par kompetentās institūcijas konkurences jomā lēmumu (nav pagājuši trīs gadi no šā lēmuma spēkā stāšanās dienas). Savukārt, jau rīkojot citu iepirkuma procedūru, var būt situācija, kad konkrētais kompetentās institūcijas konkurences jomā lēmums jau kļuvis neapstrīdams un nepārsūdzams, līdz ar to būs piemērojams PIL 42. panta otrās daļas 5. punktā noteiktais izslēgšanas iemesls (ja vien no dienas, kad tas kļuvis neapstrīdams un nepārsūdzams, līdz pieteikuma vai piedāvājuma iesniegšanas dienai nav pagājuši trīs gadi; *ja iestājies noilgums, EIS sistēmā izslēgšanas iemesls netiek uzrādīts*). Neskatoties uz to, ka abi izslēgšanas iemesli ir saistīti ar vienu un to pašu konstatēto pārkāpumu, abi izslēgšanas iemesli ir nošķirami. Proti, ja kompetentās institūcijas lēmums ir pārsūdzēts tiesā, pasūtītājs piemēro PIL 42. panta otrās daļas 7. punktā noteikto izslēgšanas iemeslu atbilstoši PIL 42. panta ceturtās daļas 3. punktam un septītās daļas 1. punktam, savukārt, ja kompetentās institūcijas lēmums ir kļuvis neapstrīdams un nepārsūdzams, pasūtītājs piemēro PIL 42. panta otrās daļas 5. punktā noteikto izslēgšanas iemeslu atbilstoši PIL 42. panta ceturtās daļas 2. punktam un piektās daļas regulējumam. Jebkurā gadījumā jāņem vērā arī tas, ka attiecināmības gadījumā kandidāts vai pretendents var veikt uzticamības nodrošināšanu, savukārt pasūtītājs var pieprasīt no attiecīgā pārkāpuma jomā kompetentajām institūcijām atzinumus par to, vai veiktie pasākumi ir pietiekami uzticamības atjaunošanai un tādu pašu un līdzīgu gadījumu novēršanai nākotnē.

[9] https://lemumi.kp.gov.lv/decisions

[10] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 70. panta pirmo daļu, ja ārējā normatīvajā aktā vai pašā administratīvajā aktā nav noteikts citādi, administratīvais akts stājas spēkā ar brīdi, kad tas paziņots adresātam. Veids, kādā administratīvo aktu paziņo adresātam – rakstveidā, mutvārdos vai citādi –, neietekmē tā stāšanos spēkā.

2 Ir konstatētas norādes pieteikumā vai piedāvājumā, kas var liecināt par tādas vienošanās esību, kas vērsta uz konkurences kavēšanu, ierobežošanu vai deformēšanu konkrētajā iepirkuma procedūrā, un ir saņemts Konkurences padomes viedoklis (Konkurences padome viedokli sniedz 10 darbdienu laikā no attiecīga pasūtītāja pieprasījuma saņemšanas dienas). Pretendents tiek izslēgts no dalības konkrētajā iepirkumā!

Pasūtītājam katrā konkrētā gadījumā jāizvērtē, vai tā rīcībā esošā informācija ir pietiekama, lai varētu uzskatīt, ka kandidāts vai pretendents ir izslēdzams no iepirkuma procedūras. Pasūtītāja rīcībā esošai informācijai un pierādījumiem, kas to apliecinātu, jābūt attiecībā uz konkrēto iepirkuma procedūru.

Piemēram, *pasūtītājs konkrētajā iepirkuma procedūrā konstatē, ka divos vai vairākos piedāvājumos pieļautas vienādas pareizrakstības, gramatikas vai aprēķinu kļūdas, divi vai vairāki piedāvājumi vai precizējumi ir nosūtīti no viena e-pasta adreses vai IP adreses, ja to var identificēt, divos vai vairākos piedāvājumos norādīti identiski piesaistītie speciālisti līguma izpildē, piemēram, iesniegtas identiskas speciālistu CV formas, it īpaši situācijā, kad šādu speciālistu netrūkst (piemēram, darba aizsardzības speciālisti, koordinators, u.c.) un piegādātājam būtu no kā izvēlēties, divos vai vairākos piedāvājumos ietverti cita pretendenta rekvizīti, kontaktinformācija kādā no iepirkuma dokumentiem, piemēram, tehniskajā piedāvājumā vai kādā citā dokumentā ietverta informācija par citu pretendentu, kā arī divos vai vairākos piedāvājumos tiek norādīta vienāda kontaktinformācija vai kontaktpersona, piemēram, viena un tā pati pilnvarotā persona.*

Vienlaicīgi vēršama uzmanība, ka augstāk minētās ir tikai dažas no pazīmēm, kas var liecināt par iespējamo aizliegto vienošanos, tāpēc vērtēšanas procesā, lai pasūtītājam būtu vieglāk saskatīt iespējamās pazīmēs, aicinām izmantot Konkurences padomes izstrādāto Signālsarakstu, tas ir informatīvs materiāls, kur apkopota Konkurences padomes prakse un sniegts ieskats par pirmšķietamajām karteļa vienošanās pazīmēm.[11]

Ja pasūtītājam rodas aizdomas, ka pastāv iepriekšminētā situācija, tam ir jāizvērtē minētā informācija un jāsaņem Konkurences padomes viedoklis.

Konkurences padomes viedokli jāsaņem neatkarīgi no tā, vai persona ir Latvijā reģistrēta vai pastāvīgi dzīvojoša vai ārvalstī reģistrēta vai pastāvīgi dzīvojoša. PIL 42. panta piektās daļas 2. punktā nav paredzēts pieprasīt attiecīgās ārvalsts kompetentās institūcijas viedokli, bet gan pieprasāms tieši Konkurences padomes viedoklis par konstatētajiem faktiem konkrētajā iepirkuma procedūrā!

[11] "Signālsaraksts pasūtītājiem"

Iepriekš neizpildītas līguma saistības

PIL 42. panta otrās daļas 10. punkts

Kandidāts vai pretendents, tā dalībnieks vai biedrs (ja kandidāts vai pretendents ir piegādātāju apvienība vai personālsabiedrība) kā līgumslēdzēja puse vai līgumslēdzējas puses dalībnieks vai biedrs (ja līgumslēdzēja puse ir bijusi piegādātāju apvienība vai personālsabiedrība) nav pildījis ar pasūtītāju, sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju, publisko partneri vai publiskā partnera pārstāvi noslēgtu iepirkuma līgumu, vispārīgo vienošanos, partnerības iepirkuma līgumu vai koncesijas līgumu un tādēļ pasūtītājs, sabiedrisko pakalpojumu sniedzējs, publiskais partneris vai publiskā partnera pārstāvis ir vienpusēji atkāpies no iepirkuma līguma, vispārīgās vienošanās, partnerības iepirkuma līguma vai koncesijas līguma.

PIL 42. panta ceturtās daļas 4. punkts nosaka, ka **no dienas, kad pasūtītājs, sabiedrisko pakalpojumu sniedzējs, publiskais partneris vai publiskā partnera pārstāvis vienpusēji atkāpies no iepirkuma līguma, vispārīgās vienošanās, partnerības iepirkuma līguma vai koncesijas līguma, līdz pieteikuma vai piedāvājuma iesniegšanas dienai ir pagājuši trīs gadi**.

PIL 42. pantā nav noteikta konkrēta kārtība minētā izslēgšanas iemesla pārbaudei. Pasūtītājs izslēgt kandidātu vai pretendentu no dalības var saskaņā ar pasūtītāja rīcībā esoša informācija (piemēram, informāciju var iegūt līgumu reģistrā (skat. PIL 60.[1] pantu), tā var būt arī cita publiski pieejama vai no cita pasūtītāja iegūta informācija). Būtiski, ka atšķirībā no PIL 42. panta regulējuma, kas spēkā līdz 2022. gada 31. decembrim, **minētais izslēgšanas iemesls ir noteikts kā obligāts**, nevis fakultatīvs izslēgšanas iemesls! *(papildināts 21.09.20203.)*

Izslēgšana paredzēta par iepriekš lauztu (piegādātāja līgumsaistību neizpildes dēļ) **līgumu ne tikai ar konkrēto pasūtītāju, bet arī ar jebkuru citu pasūtītāju vai publisko iepirkumu līgumslēdzēju**! Tāpat nav nozīmes apstāklim, ka iepriekš lauztais līgums bija noslēgts par tādu pašu vai atšķirīgu iepirkuma priekšmetu. (*papildināts 30.10.2024.*)

PIL 42. panta astotā daļa paredz, ka, ja pasūtītājam, izvērtējot tā rīcībā esošo informāciju, ir pamatotas šaubas par pierādījumu pietiekamību vai arī konkrētās personas pieļautie pārkāpumi ir maznozīmīgi, pasūtītājs neizslēdz kandidātu vai pretendentu no turpmākās dalības iepirkuma procedūrā. **Tātad konkrētā izslēgšanas iemesla piemērošana katrā konkrētā gadījumā ir jāizvērtē pašam pasūtītājam un šaubu gadījumā par tā attiecināmību pasūtītājs izslēgšanas iemeslu nepiemēro!**

Tāpat jāievēro, ka konkrētā izslēgšanas iemesla attiecināmības gadījumā kandidāts vai pretendents var veikt uzticamības nodrošināšanu.

Konkrētā izslēgšanas iemesla dēļ kandidātu vai pretendentu no dalības iepirkuma procedūrā var izslēgt, **ja vēl nav pagājuši trīs gadi no līguma laušanas (vienpusējas atkāpšanās) dienas.**

Kā atzīmēt vispārīgās vienošanās laušanu gadījumā, ja vispārīgā vienošanās lauzta ar vienu no vairākiem vispārīgās vienošanās dalībniekiem?

Šajā situācijā var izvēlēties paziņojumos par līguma izpildi (PIL 33.1 panta otrā daļa) pastāvīgi (visu laiku) norādīt tos vispārīgās vienošanās dalībniekus, kuri veic tās izpildi, un pie papildu informācijas norādīt, ka ar vienu no vispārīgās vienošanās dalībniekiem vienošanās ir lauzta tā vainas dēļ. Papildus šo informāciju pasūtītājs var publicēt savā tīmekļvietnē un nosūtīt citiem pasūtītājiem pēc saviem ieskatiem. Arī šādā veidā saņemta informācija būs pamats attiecīgā piegādātāja izslēgšanai no turpmākajiem iepirkumiem. (*precizēts 30.10.2024.*)

Interešu konflikta pārkāpums

PIL 42. panta otrās daļas 11. punkts

Iepirkuma procedūras dokumentu sagatavotājs (pasūtītāja amatpersona vai darbinieks), iepirkuma komisijas loceklis, eksperts vai iepirkuma komisijas sekretārs ir saistīts ar kandidātu vai pretendentu šā likuma 25. panta pirmās vai otrās daļas izpratnē vai ir ieinteresēts kāda kandidāta vai pretendenta izvēlē, un pasūtītājam nav iespējams novērst šo situāciju ar kandidātu vai pretendentu mazāk ierobežojošiem pasākumiem.

PIL 42. pantā nav noteikta konkrēta kārtība minētā izslēgšanas iemesla pārbaudei. Pasūtītājs izslēgt kandidātu vai pretendentu no dalības var saskaņā ar pasūtītāja rīcībā esošu informāciju konkrētajā iepirkuma procedūrā.

Atkarībā no tā, attiecībā uz kuru personu tiek konstatēts interešu konflikts, pasūtītāja rīcība interešu konflikta novēršanai var atšķirties. Ja interešu konflikts ir konstatēts personai, kura ir iepirkuma procedūras dokumentācijas sagatavotāja vai iesaistīta iepirkuma procedūras dokumentu sagatavošanā, interešu konflikta situāciju novērst nav iespējams un ir pamats attiecināt izslēgšanas noteikumu, vienlaikus ievērojot PIL 43. panta nosacījumus.

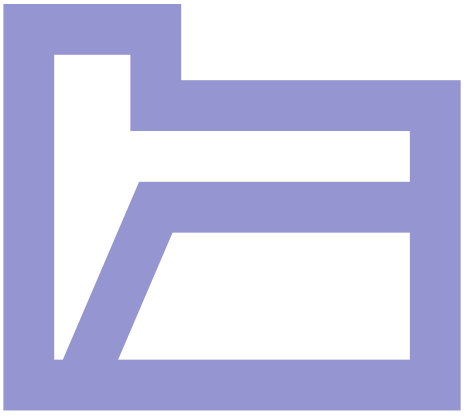
Pret kuru brīdi rēķināma PIL 25. panta pirmās daļas 1. punktā noteiktā saistība – 24 mēneši?

PIL 25. panta pirmās daļas 1. punktā paredzētās saistības izbeigšanās rēķināma no brīža, kad tiek iesniegti pieteikumi vai piedāvājumi, jo konkrēti definēta saistība ir pret kandidātu, pretendentu, apakšuzņēmēju, par kuru esamību tiek uzzināts pieteikumu vai piedāvājumu iesniegšanas brīdī.

Sīkāk par interešu konfliktu skatīt IUB sagatavotajā skaidrojumā "Interešu konflikta aktuālie jautājumi publiskajos iepirkumos"*

*https://www.iub.gov.lv/lv/skaidrojums-interesu-konflikta-aktualie-jautajumi-publiskajos-iepirkumos

Konkrētā izslēgšanas iemesla attiecināmības gadījumā kandidāts vai pretendents var veikt uzticamības nodrošināšanu, un, piemēram, pasūtītājs varētu vērtēt, vai kandidātam/pretendentam pastāvēja kādas priekšrocības.

Iepriekšēja iesaiste iepirkuma dokumentācijas sagatavošanā

PIL 42. panta otrās daļas 12. punkts

Kandidātam vai pretendentam ir konkurenci ierobežojošas priekšrocības iepirkuma procedūrā, ja tas vai ar to saistīta juridiskā persona iesaistījās iepirkuma procedūras sagatavošanā saskaņā ar šā likuma 18. panta ceturto daļu un šīs priekšrocības nevar novērst ar mazāk ierobežojošiem pasākumiem, turklāt kandidāts vai pretendents nevar pierādīt, ka tā vai ar to saistītas juridiskās personas dalība iepirkuma procedūras sagatavošanā neierobežo konkurenci.

PIL 18. panta ceturtā daļa nosaka, **ja kandidāts vai pretendents, vai juridiskā persona, kas ir saistīta ar kandidātu vai pretendentu, konsultēja pasūtītāju vai citādi iesaistījās iepirkuma sagatavošanā, pasūtītājs nodrošina, ka attiecīgā kandidāta vai pretendenta dalības dēļ iepirkumā netiek ierobežota konkurence, paziņojot citiem kandidātiem un pretendentiem būtisku informāciju, kura tika sniegta, kandidātam vai pretendentam iesaistoties iepirkuma sagatavošanā, vai kura izriet no šādas iesaistīšanās, un nosakot atbilstošu termiņu attiecīgi pieteikumu vai piedāvājumu iesniegšanai.**

PIL 42. pantā nav noteikta konkrēta kārtība minētā izslēgšanas iemesla pārbaudei. Pasūtītājs izslēgt kandidātu vai pretendentu no dalības var saskaņā ar pasūtītāja rīcībā esošu informāciju konkrētajā iepirkuma procedūrā.

Attiecīgi būtiski ievērot, ka iespējams interešu konflikts jebkurā gadījumā neliedz iespēju piegādātājam piedalīties iepirkumā. Pasūtītāja kompetencē, ņemot vērā, ka vienīgi

pasūtītājam ir pilnībā zināmi minēto iepirkumu aspekti, ir izvērtēt, vai piegādātāja iepriekšēja dalība saistītā iepirkumā rada tam priekšrocības piedāvājuma sagatavošanā, ko pasūtītājs nevar novērst ar mazāk ierobežojošiem pasākumiem nekā kandidāta vai pretendenta izslēgšana no turpmākas dalības iepirkuma procedūrā. Jāņem vērā arī tas, ka kandidātam vai pretendentam ir tiesības pierādīt, ka tā dalība iepirkuma procedūras sagatavošanā neierobežo konkurenci, līdz ar to pasūtītājs šaubu gadījumā var prasīt kandidātam vai pretendentam uzrādīt šādus pierādījumus, kas ir izvērtējami PIL 43. panta kārtībā (saistībā ar uzticamības nodrošināšanu).

Jāievēro, ka minētais izslēgšanas iemesls ir piemērojams attiecībā uz konkrētu iepirkuma procedūru vai procedūrām, līdz ar to regulējums arī neparedz noilgumu.

Sīkāk par piegādātāja iesaisti iepirkuma dokumentācijas sagatavošanā skatīt IUB sagatavotajā skaidrojumā "Interešu konflikta aktuālie jautājumi publiskajos iepirkumos"*

*https://www.iub.gov.lv/lv/skaidrojums-interesu-konflikta-aktualie-jautajumi-publiskajos-iepirkumos

Prettiesiska pasūtītāja ietekmēšana

PIL 42. panta otrās daļas 13. punkts – "Jauns"

Kandidāts vai pretendents ir mēģinājis prettiesiski ietekmēt pasūtītāja vai iepirkuma komisijas, vai iepirkuma komisijas locekļa lēmumu attiecībā uz iepirkuma procedūru vai mēģinājis iegūt tādu konfidenciālu informāciju, kas tam sniegtu nepamatotas priekšrocības iepirkuma procedūrā, vai sniedzis maldinošu informāciju, kas varētu būtiski ietekmēt lēmumu par kandidāta vai pretendenta turpmāko dalību iepirkuma procedūrā vai iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu.

PIL 42. pantā nav noteikta konkrēta kārtība minētā izslēgšanas iemesla pārbaudei. Pasūtītājs izslēgt kandidātu vai pretendentu no dalības var saskaņā ar pasūtītāja rīcībā esošu informāciju konkrētajā iepirkuma procedūrā. **Tātad izslēgšanas noteikums attiecas tikai uz konkrēto iepirkuma procedūru!**

Minētā izslēgšanas iemesla mērķis ir korupcijas un interešu konflikta risku mazināšana, un konkrētā izslēgšanas iemesla gadījumā pasūtītājam būtu jākonstatē, ka kandidāta vai pretendenta nodoms ir bijis prettiesiski ietekmēt lēmumu vai iegūt tādu konfidenciālu informāciju, kas varētu būtiski ietekmēt lēmumu par tā tālāko dalību iepirkuma procedūrā vai iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu.

PIL 42. pantā nav paredzēta konkrēta kārtība, kādā konstatēt izslēgšanas iemeslu, tāpat arī nav paredzēts ietvars tam, kādas priekšrocības iepirkuma procedūrā varētu tikt gūtas, kā arī citi aspekti. Konkrētais izslēgšanas iemesls katrā konkrētā iepirkuma procedūrā ir tieši pasūtītāja izvērtēšanas ziņā!

Kā pierādījums šādai prettiesiskai ietekmēšanai vai prettiesiskam mēģinājumam iegūt informāciju ir attiecīgās personas (piemēram, iepirkuma komisijas locekļa vai iepirkuma

komisijas pieaicinātā eksperta) ziņojums, kurā būtu izklāstīti attiecīgie fakti, kas liecinātu par konkrētā kandidāta vai pretendenta rīcību. Ziņojumu par attiecīgo gadījumu sagatavo pasūtītājs.

Jāievēro, ka konkrētā izslēgšanas iemesla attiecināmības gadījumā kandidāts vai pretendents var veikt uzticamības nodrošināšanu, un, piemēram, kandidāts/pretendenta varētu izskaidrot visus apstākļus un sniegt pārliecināšanas norādes (pierādījumus) par pretējo.

Nepatiesas informācijas sniegšana vai prasītās informācijas nesniegšana

PIL 42. panta otrās daļas 14. punkts

Kandidāts vai pretendents ir sniedzis nepatiesu informāciju, lai apliecinātu atbilstību šā panta noteikumiem vai saskaņā ar šo likumu noteiktajām kandidātu un pretendentu kvalifikācijas prasībām, vai nav sniedzis prasīto informāciju

PIL 42. pantā nav noteikta konkrēta kārtība minētā izslēgšanas iemesla pārbaudei. Pasūtītājs izslēgt kandidātu vai pretendentu no dalības var saskaņā ar pasūtītāja rīcībā esošu informāciju konkrētajā iepirkuma procedūrā. **Tātad izslēgšanas noteikums attiecas tikai uz konkrēto iepirkuma procedūru!**

Minētais izslēgšanas iemesls piemērojams gadījumā, kad:

1. **Kandidāts vai pretendents ir sniedzis nepatiesu informāciju**, lai apliecinātu atbilstību izslēgšanas noteikumiem vai izvirzītajām kvalifikācijas prasībām.
   Piemēram, *pretendents, kā sākotnējo pierādījumu iesniedzot Eiropas vienoto iepirkuma procedūras dokumentu, tajā norāda, ka uz pretendentu izslēgšanas iemesli neattiecas, lai gan tādi ir konstatējami. Otrs gadījums šī izslēgšanas iemesla piemērošanai varētu būt situācija, kad, piemēram, iepirkuma procedūrā ir izvirzīta prasība par noteiktas pieredzes esamību un pretendents ir uzrādījis nepatiesu informāciju.*

Pasūtītājs var saskarties ar situāciju, kad pretendents nepatiesu informāciju sniedz par tehnisko piedāvājumu, piemēram, par piedāvātās preces tehniskajām īpašībām. Jāņem vērā, ka šāda situācija neatbilst PIL 42. panta otrās daļas 14. punktā minētajam izslēgšanas iemeslam, bet pasūtītājs jautājumu lemj, vērtējot iesniegtā piedāvājuma atbilstību izvirzītajām tehniskās specifikācijas prasībām. (*precizēts 30.10.2024.*).

2 **Kandidāts vai pretendents nav sniedzis prasīto informāciju.**
Piemēram, *iepirkuma procedūrā pasūtītājs pieprasījis uzrādīt pieredzi iepriekš realizētos trīs objektos. Minētā informācija piedāvājumā nav sniegta. Līdz ar to gadījumā, pat ja ir pieejama publiska informācija par pretendenta iepriekšējo pieredzi, pasūtītājam būtu pamats to izslēgt no dalības iepirkuma procedūrā, jo nav sniegta prasītā informācija.*

Senāts savā 2021. gada 18. jūnija spriedumā SKA- 176/2021 norādījis, ka tiesību normā noteiktais "nav sniedzis prasīto informāciju" nav attiecināms tikai uz tiem gadījumiem, kad pasūtītājs pieprasījis pretendentam iesniegt papildu informāciju par piedāvājumu. Minētā tiesību norma attiecināma uz piedāvājumu kopumā. Proti, pasūtītājs izslēdz pretendentu no dalības iepirkumā arī tad, ja tas nav sniedzis informāciju, lai apliecinātu atbilstību nolikumā noteiktajām prasībām.

Praksē var rasties jautājums, kā rīkoties, ja kandidāts vai pretendents nesniedz prasīto informāciju par pārbaudāmajiem ārvalstu subjektiem (piemēram, nav iesniedzis attiecīgās valsts kompetentās iestādes izziņu)?

Šādā gadījumā attiecīgais pretendents arī būtu izslēdzams atbilstoši PIL 42. panta otrās daļas 14. punktam par prasītās informācijas nesniegšanu. *(papildināts 21.09.2023.)*

Jāievēro, ka konkrētā izslēgšanas iemesla attiecināmības gadījumā kandidāts vai pretendents var veikt uzticamības nodrošināšanu. Tomēr vienlaikus pasūtītājam, vērtējot iesniegtos pierādījumus uzticamības nodrošināšanai, konkrētajā gadījumā būtu jāvērtē pēc būtības šo pasākumu saistība ar pašu izslēgšanas iemeslu (skat. par uzticamības nodrošināšanu turpmāk skaidrojumā).

Fakultatīvie izslēgšanas iemesli

Pārkāpti normatīvie akti sociālo vai darba tiesību jomā

PIL 42. panta otrās daļas 8. punkts – "Jauns"

Pasūtītājs to ir norādījis paziņojumā par līgumu vai iepirkumu procedūras dokumentos un ar jebkādiem atbilstošiem līdzekļiem var pierādīt, ka kandidāts vai pretendents ir pārkāpis Latvijas vai Eiropas Savienības normatīvos aktus vides, sociālo vai darba tiesību jomā, darba koplīgumu, ģenerālvienošanos vai prasības, kas noteiktas šā likuma 3. pielikumā minētajās starptautiskajās konvencijās.

Profesionālās darbības pārkāpumi

PIL 42. panta otrās daļas 9. punkts – "Jauns"

Pasūtītājs to ir norādījis paziņojumā par līgumu vai iepirkumu procedūras dokumentos un ar jebkādiem atbilstošiem līdzekļiem var pierādīt, ka kandidāts vai pretendents savā profesionālajā darbībā ir pieļāvis tādus būtiskus pārkāpumus, kuru dēļ ir pamatoti apšaubāma tā godprātība atbilstoši izpildīt iepirkuma līgumu vai vispārīgo vienošanos.

Minēto izslēgšanas iemeslu gadījumā būtiski, **ka izslēgšanas iemesli ir noteikti kā fakultatīvi izslēgšanas iemesli!**

Tādējādi, ja pasūtītājs tos izvēlējies piemērot, tas norādāms paziņojumā par līgumu vai iepirkuma procedūras dokumentos. Pasūtītājs var izvēlēties piemērot kādu no PIL 42. panta otrās daļas 8. vai 9. punktā paredzētajiem izslēgšanas iemesliem, abus vai arī neparedzēt piemērot nevienu no tiem.

Ieteikums! Praksē var pastāvēt situācijas, kad pasūtītājs konkrētu iepirkuma procedūru kādā noteiktā jomā rīko regulāri un piemēro izstrādātu standartizētu nolikuma veidni (to pielāgojot). Šādā situācijā, ja tomēr konkrētā iepirkuma procedūrā pasūtītājs ir izvēlējies piemērot fakultatīvo izslēgšanas iemeslu, pasūtītājs varētu proaktīvi informēt piegādātājus, ka konkrētajā iepirkuma procedūrā, atšķirībā no citām, tiks piemērots fakultatīvais izslēgšanas iemesls (piemēram, īpaši izceļot nolikumā).

PIL 42. panta otrās daļas 8. punktā minētais izslēgšanas iemesls ir paredzēts papildus PIL 42. panta otrās daļas 6. punktā paredzētajam obligātajam izslēgšanas iemeslam, un PIL 42. panta otrās daļas 8. punktā paredzētā izslēgšanas iemesla gadījumā nav nepieciešams neapstrīdams un nepārsūdzams tiesas spriedums, prokurora priekšraksts par sodu vai citas kompetentas institūcijas pieņemtais lēmums!

Konkrēts Latvijas un Eiropas Savienības normatīvo aktu uzskaitījums PIL nav paredzēts, jo gan Latvijas, gan Eiropas Savienības normatīvie akti pastāvīgi mainās – zaudē spēku vai tiek izdoti jauni.

PIL 42. panta otrās daļas 9. punkta gadījumā pārkāpumu saraksts nav noteikts (piemēram, PIL 42. panta redakcijā, kas spēkā līdz 2022. gada 31. decembrim, konkrēti profesionālās darbības pārkāpumi, par kuriem pasūtītājs var izslēgt kandidātu vai pretendentu noteikti Ministru kabineta noteikumos).

Eiropas Savienības Tiesa lietā *Forposta* C-465/11 norāda, ka smags profesionālās darbības pārkāpums norāda uz ētikas, cieņas un profesionālā apzinīguma principu pārkāpumiem un attiecas un ietekmē attiecīgā komersanta profesionālo uzticamību. Tāpat tiesa norāda, ka jēdziens *"profesionālo pienākumu pārkāpums"* ietver jebkuru pārkāpjošu rīcību, kurai ir ietekme uz konkrētā komersanta profesionālo uzticamību, nevis tikai šīs profesijas, kurai pieder komersants, profesionālās ētikas normu pārkāpumus šaurā nozīmē, kurus konstatējušas šīs profesijas ietvaros paredzētā disciplināriestāde vai kuri konstatēti ar tiesas lēmumu, kam ir *res judicata* spēks. No tā secināms, ka būtībā izslēgšanas iemesls ir saistīts ar kandidāta un pretendenta reputācijas jautājumu, kas var ietekmēt konkrētā kandidāta vai pretendenta profesionālo uzticamību, līdz ar to, radot pamatotas šaubas par spējām atbilstoši izpildīt iepirkuma līgumu.

Profesionālās darbības pārkāpumi varētu būt tādas situācijas, kā, piemēram, pretendents ir pārkāpis piemērojamos normatīvos aktus (darba drošības, intelektuālā īpašuma tiesību vai informācijas aizsardzības jomā) vai tādus ētikas standartus, ko piemēro profesijā, kurā darbojas attiecīgā persona vai ir iesaistījies jebkādā prettiesiskā rīcībā, kurai ir ietekme uz tā profesionālo uzticamību, ja šāda rīcība liecina par ļaunprātīgu nodomu vai rupju neuzmanību. Šādi pārkāpumi var liecināt, ka konkrētais kandidāts vai pretendents nav atbilstošs, jo zaudējis savu profesionālo uzticamību.

Abu minēto izslēgšanas iemesla pārbaudes kārtība ir noteikta PIL 42. panta astotajā daļā, kas citastarp nosaka, ka pasūtītājs var izslēgt kandidātu vai pretendentu šā panta otrās daļas 8. un 9. punktā minētā izslēgšanas iemesla dēļ, ja tā rīcībā ir tāda pietiekama un objektīva informācija, ar kuru ir pierādāms, ka pastāv attiecīgais izslēgšanas iemesls. Latvijā reģistrētu kandidātu vai pretendentu var izslēgt šā panta otrās daļas 8. un 9. punktā minēto iemeslu dēļ, ja pasūtītāja rīcībā ir kompetentās iestādes lēmums, ar kuru konstatēts attiecīgais pārkāpums. **Ja pasūtītājam, izvērtējot tā rīcībā esošo informāciju, ir pamatotas šaubas par pierādījumu pietiekamību vai arī konkrētās personas pieļautie pārkāpumi ir maznozīmīgi, pasūtītājs neizslēdz kandidātu vai pretendentu no turpmākās dalības iepirkuma procedūrā.**

PIL 42. panta ceturtās daļas 3. punkts paredz, ka PIL 42. panta otrās daļas 8. un 9. punktā minētajā gadījumā no dienas, kad **konstatēts attiecīgais pārkāpums**, līdz pieteikuma vai piedāvājuma iesniegšanas dienai ir pagājuši trīs gadi.

— **Tādējādi PIL 42. panta otrās daļas 8. un 9. punktā minēto izslēgšanas iemeslu gadījumā:**

1 Pasūtītāja rīcībā jābūt pietiekamai un objektīvai informācijai, ar kuru ir pierādāms, ka pastāv attiecīgais izslēgšanas iemesls.

2 Izslēgšanas iemeslu **pārkāpumu veids nav izsmeļošs** (līdz ar to pārkāpums var nebūt saistīts tieši ar iepirkuma priekšmeta jomu, un tieši pasūtītājam ir jāveic izvērtējums, vai konkrētajā gadījumā izslēgšanas iemesls būtu attiecināms).

3 **Latvijā reģistrētu kandidātu vai pretendentu var izslēgt**, ja pasūtītāja rīcībā ir **kompetentās iestādes** lēmums, ar kuru konstatēts attiecīgais pārkāpums. Tātad ir noteikts, ka pietiekamā un objektīvā informācija attiecībā uz Latvijā reģistrētu personu ir tieši kompetentās iestādes lēmums.

Piemēram, *ievērojot konkrēto izslēgšanas iemeslu mērķi*:

- *kompetentās iestādes PIL 42. panta otrās daļas 8. punkta gadījumā var būt Valsts darba inspekcija, Valsts vides dienests;*

- *kompetentās iestādes PIL 42. panta otrās daļas 9. punkta gadījumā varētu būt kompetenta sertificēšanas institūcija vai cita institūcija/iestāde, kura būtu tiesīga izskatīt un konstatēt pārkāpumu, par to pieņemot attiecīgu lēmumu.*

4 Attiecībā uz ārvalstī reģistrētu vai pastāvīgi dzīvojošu personu PIL 42. pantā nav paredzēta konkrēta pārbaudes kārtība. Analoģiski, kā tas paredzēts Latvijā reģistrētam kandidātam vai pretendentam, arī attiecībā uz ārvalstī reģistrētu personu kā pietiekamu un objektīvu informāciju varētu uzskatīt attiecīgās ārvalsts kompetentās iestādes lēmumu. Tomēr jāņem vērā, ka ārvalstīs var būt citādāka kārtība pārkāpumu konstatēšanai, piemēram, pārkāpuma fakts tiek konstatēts ar kādu publisku ierakstu datu bāzēs vai tml., un attiecīgās kompetentās iestādes lēmums var nebūt pieejams.

5 No PIL 42. panta noteikumiem neizriet pasūtītāja pienākums meklēt vai pieprasīt konkrētu informāciju, pasūtītājs izslēgšanas iemeslu esamību vērtē tikai, ja tā rīcībā ir minētā informācija!

6 Konkrēto izslēgšanas iemesla gadījumā būtu pietiekoši konstatēt, ka kompetentās iestādes lēmums ir stājies spēkā[12], un izslēgt kandidātu vai pretendentu var arī tad, ja lēmums ir pārsūdzēts tiesā, minētajam lēmumam nav jābūt kļuvušam neapstrīdamam un nepārsūdzamam.

[12]Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 70. panta pirmo daļu, ja ārējā normatīvajā aktā vai pašā administratīvajā aktā nav noteikts citādi, administratīvais akts stājas spēkā ar brīdi, kad tas paziņots adresātam. Veids, kādā administratīvo aktu paziņo adresātam – rakstveidā, mutvārdos vai citādi -, neietekmē tā stāšanos spēkā.

7 Izslēgšana no dalības iepirkumos paredzēta trīs gadu laikā no dienas, **kad konstatēts attiecīgais pārkāpums**, nevis no dienas, kad attiecīgais iestādes lēmums stājies spēkā vai kļuvis neapstrīdams!

8 Ja pasūtītājam, izvērtējot tā rīcībā esošo informāciju, ir pamatotas šaubas par pierādījumu pietiekamību vai arī konkrētās personas pieļautie pārkāpumi ir maznozīmīgi, pasūtītājs neizslēdz kandidātu vai pretendentu no turpmākās dalības iepirkuma procedūrā. Minētais nozīmē, ka, pat esot kompetentas iestādes lēmumam, pasūtītājam ir tiesības izvērtēt, vai pārkāpums tā ieskatā ir maznozīmīgs.

Tātad konkrēto izslēgšanas iemeslu piemērošana katrā konkrētā gadījumā ir jāizvērtē pašam pasūtītājam un šaubu gadījumā par to attiecināmību, pasūtītājs izslēgšanas iemeslu nepiemēro!

Tāpat jāievēro, ka konkrēto izslēgšanas iemeslu attiecināmības gadījumā kandidāts vai pretendents var veikt uzticamības nodrošināšanu.

(III) IZŅĒMUMI IZSLĒGŠANAS IEMESLU PIEMĒROŠANAI

Publisko iepirkumu likuma 42. panta ceturtajā daļā paredzēti izņēmumi, kad tomēr pasūtītājs neizslēdz kandidātu vai pretendentu no dalības iepirkuma procedūrā. Tā tas ir gadījumā, kad ir nodrošināta uzticamība PIL 43. pantā noteiktajā kārtībā *(sīkāk skat. skojuma sadaļā "Uzticamības nodrošināšana")*, kā arī gadījumos, kad ir iestājies noteiktu izslēgšanas iemeslu noilgums *(sīkāk skat. pie konkrētā izslēgšanas iemesla skaidrojuma).*

Vienlaikus ir jāņem vērā minētajā normā paredzēto iespēju izslēgšanas iemeslus nepiemērot sarunu procedūrā, kas rīkota saskaņā ar PIL 8. panta septītās daļas 3. punktā (izpildoties priekšnosacījumam) vai 8. panta septītās daļas 7. punktā minētajā gadījumā.

Saskaņā ar PIL 8. panta septītās daļas 3. punktu pasūtītājs ir tiesīgs piemērot sarunu procedūru, ja pasūtītājam neparedzamu ārkārtas apstākļu rezultātā objektīvi radusies situācija, kurā steidzamības dēļ nav iespējams piemērot atklātu konkursu, slēgtu konkursu vai konkursa procedūru ar sarunām. Minētie apstākļi, kas pamato ārkārtas situāciju, nedrīkst būt atkarīgi no pasūtītāja darbības.

Jāņem vērā, ka PIL 8. panta septītās daļas 3. punkta kārtībā rīkota sarunu procedūra uzskatāma par izņēmumu, un par neparedzamiem ārkārtas apstākļiem uzskatāmi apstākļi, kas iziet ārpus normālas ekonomiskas un sociālās situācijas robežām (piemēram, avārijas vai dabas katastrofas) un kuru dēļ radusies neatliekama nepieciešamība veikt iepirkumus neparedzēto ārkārtas apstākļu novēršanai.

Tomēr minētās sarunu procedūras gadījumā (PIL 8. panta septītās daļas 3. punkts) pasūtītājs kandidātu vai pretendentu var neizslēgt tikai tad, **ja iepirkuma līguma noslēgšana ir būtiska sabiedrības interešu nodrošināšanai (piemēram, drošības, veselības vai vides aizsardzības nodrošināšanai)!**

Šādā gadījumā pasūtītājam iepirkuma procedūras protokolos jānorāda pamatojums, kādu sabiedrības interešu nodrošināšanai pretendents (kandidāts) netiek izslēgts no dalības procedūrā.

Likumdevējs minēto izņēmumu paredzējis, jo, praksē pastāvot situācijām, kad līguma noslēgšana ar konkrēto piegādātāju ir saistīta ar ārkārtas apstākļiem un ir būtiska sabiedrības interešu nodrošināšanai, piemēram, drošības, veselības vai vides aizsardzības nodrošināšanai, ir secināts, ka, pastāvot šādiem apstākļiem, nebūtu samērīgi veikt izslēgšanas iemeslu pārbaudi.

Saskaņā ar PIL 8. panta septītās daļas 7. punktu pasūtītājs ir tiesīgs piemērot sarunu procedūru, ja ir iespēja iepirkt preces vai pakalpojumus ar īpaši izdevīgiem noteikumiem no piegādātāja, kas izbeidz savu saimniecisko darbību, vai likvidatora, kurš veica piegādātāja likvidācijas procesu, vai no administratora, kurš rīko bankrotējuša piegādātāja mantas izpārdošanu saskaņā ar normatīvajiem aktiem.

Konkrētais **izņēmums attiecināms tikai uz ļoti specifisku gadījumu,** ja pasūtītajam ir iespēja iepirkt preces vai pakalpojumus ar īpaši izdevīgiem noteikumiem no piegādātāja, kas izbeidz savu saimniecisko darbību, vai likvidatora, kurš veica piegādātāja likvidācijas procesu, vai no administratora, kurš rīko bankrotējuša piegādātāja mantas izpārdošanu saskaņā ar normatīvajiem aktiem. Gadījumos, kad uzņēmums ir pasludināts par maksātnespējīgu, tam ir apturēta saimnieciskā darbība vai tas tiek likvidēts tam var pastāvēt, piemēram, nodokļu parādi vai citas neizpildītas saistības nodokļu jomā. Līdz ar to, lai neveidotos situācija, ka faktiski nebūs iespējams iegādāties preces ar īpaši izdevīgiem noteikumiem, jo būs jāizslēdz šāds pretendents izslēgšanas iemeslu attiecināmības dēļ, likumdevējs ir paredzējis izņēmumu izslēgšanas iemeslu piemērošanai.

(IV) PĀRBAUDĀMĀS PERSONAS

PIL 42. panta trešā daļa

Izslēgšanas iemesli attiecas arī uz jebkuru no šādām personām:

1. uz personālsabiedrības biedru, ja kandidāts vai pretendents ir personālsabiedrība;
2. uz kandidāta vai pretendenta norādīto personu, uz kuras iespējām kandidāts vai pretendents balstās, lai apliecinātu, ka tā kvalifikācija atbilst paziņojumā par līgumu vai iepirkuma procedūras dokumentos noteiktajām prasībām;
3. uz pretendenta norādīto apakšuzņēmēju, kura veicamo būvdarbu vai sniedzamo pakalpojumu vērtība ir vismaz 10 000 *euro*;
4. šā panta otrās daļas 1., 2. un 3. punkts – uz personām, kurām kandidātā vai pretendentā ir izšķirošā ietekme uz līdzdalības pamata normatīvo aktu par koncerniem izpratnē;
5. šā panta otrās daļas 1., 2. un 11. punkts – uz kandidāta vai pretendenta patieso labuma guvēju.

Sākot ar 2026. gada 9.jūniju jebkurā iepirkumā un iepirkuma procedūrā (arī līdz šim datumam uzsāktā) pasūtītājs tiesīgs neattiecināt izslēgšanas iemeslus uz personām, kurām kandidātā vai pretendentā ir izšķirošā ietekme uz līdzdalības pamata normatīvo aktu par koncerniem izpratnē, un uz kandidāta vai pretendenta patieso labuma guvēju.

Iepirkumu komisija tiesīga izlemt, ka uz PIL 42.panta trešās daļas 4. un 5. punktā minētajām personām izslēgšanas iemesli netiks attiecināti vai tiks attiecināti tikai uz patieso labuma guvēju vai tikai uz izšķirošās ietekmes personu.

Iepirkumos (iepirkumu procedūrās), kuros uz 09.06.2026. izslēgšanas iemesli jau ir pārbaudīti un pretendents izslēgts, jo pārbaudītajai izšķirošas ietekmes personai vai patiesajam labuma guvējam konstatēti izslēgšanas iemesli, pasūtītājs tiesīgs atcelt šo lēmumu par izslēgšanu, ja iepirkumā vēl nav pieņemts galīgais lēmums.

(Papildināts 03.06.2026.)

Saskaņā ar PIL 42. pantu izslēgšanas iemesli tiek pārbaudīti un nedrīkst attiekties uz:

- pretendentu vai kandidātu, kā arī pretendenta vai kandidāta valdes vai padomes locekli, pārstāvēttiesīgo personu, prokūristu vai personu, kura ir pilnvarota pārstāvēt pretendentu vai kandidātu darbībās, kas saistītas ar filiāli;
- personālsabiedrības biedru, ja kandidāts vai pretendents ir personālsabiedrība, kā arī minētās personālsabiedrības biedra valdes vai padomes locekli, pārstāvēttiesīgo personu, prokūristu vai personu, kura ir pilnvarota pārstāvēt personālsabiedrības biedru darbībās, kas saistītas ar filiāli;
- pretendenta norādīto apakšuzņēmēju (ja iesaiste līgumā ir vismaz 10 000 *euro* vērtībā), kā arī minētā apakšuzņēmēja valdes vai padomes locekli, pārstāvēttiesīgo personu, prokūristu vai personu, kura ir pilnvarota pārstāvēt apakšuzņēmēju darbībās, kas saistītas ar filiāli;

Tātad gadījumā, ja apakšuzņēmējs ir iesaistīts līguma izpildē vērtībā, kas ir mazāka par 10 000 *euro*, piemēram, būvdarbu līgumā veiks darbus 5 000 *euro* vērtībā, izslēgšanas nosacījumi attiecībā uz to nav pārbaudāmi!

- personu, uz kuras iespējām pretendents vai kandidāts balstās, lai apliecinātu, ka tā kvalifikācija atbilst paziņojumā par līgumu vai iepirkuma procedūras dokumentos noteiktajām prasībām, kā arī minētās personas valdes vai padomes locekli, pārstāvēttiesīgo personu, prokūristu vai personu, kura ir pilnvarota pārstāvēt šo personu, uz kuras iespējām pretendents vai kandidāts balstās, lai apliecinātu, ka tā kvalifikācija atbilst paziņojumā par līgumu vai iepirkuma procedūras dokumentos noteiktajām prasībām darbībās, kas saistītas ar filiāli;

Jāņem vērā, ka pretendenta speciālisti PIL izpratnē nav uzskatāmi par apakšuzņēmējiem vai personām, uz kuru iespējām pretendents balstās, bet gan atzīstami par piegādātāja resursiem, kas apliecina piegādātāja profesionālās spējas, un attiecībā uz pretendenta piesaistītajiem speciālistiem PIL 9. panta astotajā daļā vai 42. pantā noteiktie izslēgšanas iemesli nav jāpārbauda! Vienlaikus tieši pasūtītājam no pieteikumā vai piedāvājumā norādītā satura jāpārliecinās par konkrētā speciālista iesaistes formu.

Kāds ir sabiedrības statuss, ja pretendents kā speciālistus piesaista šīs sabiedrības darbiniekus? Vai sabiedrība ir atzīstama par personu, uz kuras iespējām pretendents balstās, vai apakšuzņēmēju?

Ja tiek piesaistīts speciālists un par tā veiktajiem darbiem samaksa tiek veikta sabiedrībai, kurā šis speciālists nodarbināts, konkrētā sabiedrība tikai tādēļ, ka pretendents caur to samaksā par speciālista veikto darbu, nav uzskatāma par personu, uz kuras spējām pretendents balstās, vai apakšuzņēmēju.

Vienlaikus attiecībā uz apakšuzņēmēja statusu katrā konkrētajā gadījumā ir jāvērtē pēc būtības pretendenta un konkrētās sabiedrības sadarbība un piesaistes mērķis, izvērtējot, vai pretendents vērsies pie sabiedrības pēc resursiem (darbaspēka, speciālistiem, tehnikas), lai veiktu darbu, vai vērsies pie sabiedrības, lai šī sabiedrība veiktu konkrētu darbu (veiktu būvdarbus vai sniegtu pakalpojumu iepirkuma līguma izpildei). Ja pretendents ir vērsies pie sabiedrības, lai tā veiktu konkrētu darbu, tad šādā gadījumā sabiedrība ir atzīstama par apakšuzņēmēju, attiecībā uz kuru veicama izslēgšanas iemeslu pārbaude, ja iesaiste līgumā ir vismaz 10 000 euro vērtībā. (papildināts 02.12.2024.)

- personu, kurai kandidātā vai pretendentā ir izšķirošā ietekme[13] uz līdzdalības pamata normatīvo aktu par koncerniem izpratnē, kā arī minētās personas valdes vai padomes locekli, pārstāvēttiesīgo personu, prokūristu vai personu, kura ir pilnvarota pārstāvēt personu, kurai kandidātā vai pretendentā ir izšķirošā ietekme uz līdzdalības pamata normatīvo aktu par koncerniem izpratnē darbībās, kas saistītas ar filiāli;

[13] Saskaņā ar Koncernu likuma 3. panta pirmo daļu izšķirošā ietekme rodas uz koncerna līguma pamata, kā arī šā panta trešajā daļā noteiktajos gadījumos uz līdzdalības pamata. Koncernu likuma 3. panta trešā daļa nosaka, ka uzņēmumam ir izšķirošā ietekme sabiedrībā uz līdzdalības pamata, ja pastāv vismaz viens no šādiem apstākļiem:
1) uzņēmumam sabiedrībā ir balsstiesību vairākums;
2) uzņēmumam kā sabiedrības dalībniekam ir tiesības iecelt vai atcelt sabiedrības izpildinstitūcijas vai pārraudzības institūcijas locekļu vairākumu;
3) uzņēmums ir sabiedrības dalībnieks un, izmantojot vienīgi savas dalībnieka tiesības, pārskata gada laikā ir iecēlis sabiedrības izpildinstitūcijas vai pārraudzības institūcijas locekļu vairākumu;
4) uzņēmums ir sabiedrības dalībnieks un, pamatojoties uz vienošanos ar citiem dalībniekiem, viens pats kontrolē balsstiesību vairākumu sabiedrībā.

Informāciju attiecībā uz personu, kurai kandidātā vai pretendentā ir izšķirošā ietekme uz līdzdalības pamata normatīvo aktu par koncerniem izpratnē, pasūtītājs iegūst no kandidāta vai pretendenta (skat. PIL 42. panta piektās daļas 1. punkta "e" apakšpunktu). Pasūtītājs šo informāciju var lūgt norādīt pieteikumā vai piedāvājumā, un tad minētais būtu jāparedz iepirkuma procedūras nolikumā. Tāpat pasūtītājs šo informāciju var pieprasīt iesniegt arī pieteikuma vai piedāvājuma vērtēšanas laikā.

Kā rīkoties, ja pēc Uzņēmumu reģistra datiem konstatējama persona, kurai pretendentā varētu būt izšķiroša ietekme, bet pretendents sniedzis informāciju, ka tādas personas nav?

Ja izšķirošā ietekme ir izveidojusies uz līdzdalības pamata, koncernā iesaistītajām sabiedrībām ne visos gadījumos ir pienākums paziņot Uzņēmumu reģistram par izšķirošo ietekmi. Šī iemesla dēļ informāciju iegūst no paša kandidāta vai pretendenta. Tomēr pretrunīgas informācijas gadījumos pasūtītājam jālūdz pretendentam papildu skaidrojums (jo pretendenti ne vienmēr izprot Koncernu likuma regulējumu, kā arī jāievēro PIL 41. panta ceturto daļu), ja, piemēram, konstatē, ka kandidātā vai pretendenta ir dalībnieks, kas ir vairākuma kapitāldaļu turētājs. *(papildināts 21.09.2023.)*

Piemēram, praksē konstatēts gadījums, kad Latvijas subjektam SIA "X" ir dalībnieks SIA "XX1", kurš ir 50.9 % kapitāldaļu turētājs. Līdz ar to secināms, ka SIA "X" dalībniekam SIA "XX1" atbilstoši Koncernu likuma regulējumam konstatējama izšķirošā ietekme uz līdzdalības pamata.[14] Vienlaikus pasūtītājam jāņem vērā, ka var pastāvēt arī specifiskas situācijas, piemēram, izšķirošās ietekmes kritēriji neattiecas uz valsts kapitāla daļu pārvaldītājiem komercsabiedrībās. Līdz ar to pasūtītājam pēc būtības ir jāvērtē pretendenta PIL 41. panta ceturtās daļas ietvaros sniegtā informācija. [15]

Vai PIL 42. panta trešās daļas 4. punkts ir attiecināms tikai uz pretendentiem, kas ir akciju sabiedrības vai sabiedrības ar ierobežotu atbildību?

PIL 42. panta trešās daļas 4. punkts interpretējams sistēmiski ar Koncernu likuma tiesību normām. Līdz ar to PIL 42. panta trešās daļas 4. punkts būs piemērojams tikai pretendentiem un kandidātiem, kuri ir akciju sabiedrības vai sabiedrības ar ierobežotu atbildību, un nebūs attiecināms uz pretendentiem vai kandidātiem, kas ir, piemēram, biedrības. *(papildinās 21.09.2023.)*

Vai PIL 42. panta trešās daļas 4. punkts ir attiecināms uz ārvalstī reģistrētu kandidātu vai pretendentu?

Nē, tiesību norma attiecināma tikai uz Latvijā reģistrētu kandidātu vai pretendentu.

[14] Atbilstoši IUB rīcībā esošam Uzņēmumu reģistra skaidrojumam "Koncernu likuma 3. panta trešās daļas 1.punktā noteikts, ka uzņēmumam ir izšķirošā ietekme sabiedrībā uz līdzdalības pamata, ja uzņēmumam sabiedrībā ir balsstiesību vairākums. Savukārt saskaņā ar Komerclikuma 134.panta pirmo daļu, 186. panta trešo daļu, 211.panta pirmo daļu, 279.panta pirmo daļu kapitālsabiedrība ir komercsabiedrība, kuras pamatkapitāls sastāv no pamatkapitāla daļu vai akciju nominālvērtību kopsummas. Daļa vai minimālās nominālvērtības balsstiesīgā akcija dod dalībniekam un akcionārām tiesības piedalīties sabiedrības pārvaldē, peļņas sadalē un sabiedrības mantas sadalē sabiedrības likvidācijas gadījumā, kā arī citas likumā un statūtos paredzētās tiesības. Ņemot vērās minētās normas norādāms, ka kapitālsabiedrību gadījumā balsstiesību vairākumu nosaka pēc dalībniekam piederošo kapitāldaļu skaita, jo tieši piederošo kapitāla daļu vai balsstiesīgo akciju skaits dod dalībniekam vai akcionārām attiecīgu balsu skaitu sapulcē."

[15] Skat. Koncernu likuma 2. panta otro daļu. *(papildināts 02.11.2023.).*

Norma satur norādi uz normatīvajiem aktiem par koncerniem, kas Latvijas Republikā ir Koncernu likums. Minētais izriet gan no pašas normas formulējuma, t.i., neietverot normā norādi uz attiecīgās valsts, kurā reģistrēts pretendents vai kandidāts, normatīvajiem aktiem, gan no likumprojekta anotācijas. Koncernu likuma 2. panta trešā daļa citstarp noteic, ka atkarīgā sabiedrība (šajā gadījumā – pretendents vai kandidāts) ir valdošā uzņēmuma izšķirošajā ietekmē esoša sabiedrība, kura atrodas Latvijā. Sekojoši ārvalstīs reģistrēta sabiedrība nav atzīstama par atkarīgo sabiedrību Koncernu likuma izpratnē un attiecīgi šai sabiedrībai pēc Koncernu likuma definīcijas nevar noteikt valdošo uzņēmumu (jeb personu, kuram pretendentā ir izšķirošā ietekme uz līdzdalības pamata). (*papildināts 30.10.2024.*)

- **kandidāta vai pretendenta patieso labuma guvēju.**

*"Jauns"; Izslēgšanas iemeslu regulējumā, kas spēkā līdz 2022. gada 31. decembrim, šāds nosacījums nebija paredzēts

Informāciju attiecībā uz ārvalstī reģistrēta kandidāta vai pretendenta patieso labuma guvēju pasūtītājs iegūst no kandidāta vai pretendenta. Pasūtītājs šo informāciju var lūgt norādīt pieteikumā vai piedāvājumā, un tad minētais būtu jāparedz iepirkuma procedūras nolikumā. Tāpat pasūtītājs šo informāciju var pieprasīt iesniegt arī pieteikuma vai piedāvājuma vērtēšanas laikā.

Vienlaikus pasūtītājs var izmantot Faktisko īpašnieku reģistru savstarpējās savienojamības sistēma (Beneficial Ownership Registers Interconnection System – "BORIS"), kas ir rīks, ar kuru savieno valstu centrālos reģistrus, kuros ir informācija par korporatīvo un citu juridisko personu, trastu un citu juridisko veidojumu formu faktiskajiem īpašniekiem.

Vai ir jāpārbauda apakšuzņēmēja patiesais labuma guvējs attiecībā izslēgšanas iemeslu neattiecināmību?

PIL 42. panta trešās daļas 5.punkts nosaka, ka konkrētie izslēgšanas iemesli nedrīkst attiekties uz kandidāta vai pretendenta patiesā labuma guvējiem, un nav pieļaujama šīs tiesību normas tvēruma paplašināšana un attiecināšana arī uz kandidāta vai pretendenta apakšuzņēmēja patiesā labuma guvēju. *(papildināts 21.09.2023.)*

Vai nepieciešama pasūtītāja papildu rīcība, ja EIS izziņā par patiesā labuma guvēju (fiziska persona) attiecībā uz VID administrētajiem nodokļiem tiek norādīts – "Persona nav reģistrēta kā saimnieciskās darbības veicējs"?

Attiecībā uz VID administrētajiem nodokļiem pasūtītāja papildu rīcība nav nepieciešama. Atbilstoši PIL 42. panta piektās daļas 1.punkta "c" apakšpunktā noteiktajai kārtībai par Latvijā reģistrēta vai pastāvīgi dzīvojoša kandidāta vai pretendenta patiesā labuma guvēju pasūtītājs ņem vērā informāciju, kas ievietota EIS, kurā informācija tiek izgūta no VID publiskās nodokļu parādnieku datubāzes un no Nekustamā īpašuma nodokļa administrēšanas sistēmas. Minētajā datu bāzē un EIS izziņā atbilstoši likuma "Par nodokļiem un nodevām" 22. pantam informācija par VID administrēto nodokļu parādiem tiek atspoguļota tikai par fiziskām personām, kuras ir saimnieciskās darbības veicējas. *(precizēts 30.10.2024.)*

Vienlaikus ļoti būtiski ir pārliecināties, vai tomēr EIS izziņā nav norādīts, ka pārbaudāmajai personai ir pašvaldības administrēto nodokļu parādi. Proti, ir jānošķir gadījumi – tikai attiecībā uz VID administrētajiem nodokļiem EIS izziņā var tikt iekļauta norāde - "Persona nav reģistrēta kā saimnieciskās darbības veicējs", savukārt pašvaldības administrētie nodokļu parādi no Nekustamā īpašuma nodokļa administrēšanas sistēmas tiek uzrādīti (*precizēts 30.10.2024*).

Vai ir izslēdzams tāds kandidāts vai pretendents, kura patiesā labuma guvējs vienlaikus ir patiesā labuma guvējs citā uzņēmumā, un par šo uzņēmumu ir pieejama informācija, ka uz to būtu attiecināmi izslēgšanas iemesli (piemēram, nodokļu saistību neizpilde)?

Patiesā labuma guvējs var būt vienlaicīgi patiesā labuma guvējs vairākos uzņēmumos. Tomēr izslēgšanas iemeslu kontekstā cita uzņēmuma izslēgšanas iemesls caur kopīgu patiesā labuma guvēju nav attiecināms arī uz kandidātu vai pretendentu, izņemot gadījumus, ja šis cits uzņēmums vienlaikus nav kāds no PIL 42. panta trešās daļas 1.-4. punktā minētajiem pārbaudāmajiem subjektiem. *(papildināts 21.09.2023.)*

Vai pasūtītājam jāveic PIL 42. panta otrajā daļā noteikto izslēgšanas iemeslu pārbaude galvenajam uzņēmumam ("mātes" uzņēmumam), ja kandidāts vai pretendents ir komersanta filiāle?

Filiāle nevar patstāvīgi uzņemties saistības kā tiesību subjekts, bet tikai komersanta vārdā, līdz ar to saistības juridiski ir uzņēmies pats galvenais uzņēmums. Tā kā par tiesību subjektu ir uzskatāms galvenais uzņēmums, uz galveno uzņēmumu attiecināmi PIL noteiktie izslēgšanas noteikumi. Ja filiāle informāciju, kas pasūtītājam nepieciešama, lai veiktu izslēgšanas noteikumu pārbaudi, nav norādījusi pieteikumā vai piedāvājumā, pasūtītājs šo informāciju pieprasa no filiāles.

Kā rīkoties, ja kandidāts vai pretendents ir galvenais uzņēmums ("mātes" uzņēmums), vai konstatējot tā filiālei nodokļa parādus Latvijā, kandidāts vai pretendents būtu izslēdzams saskaņā ar PIL 42. panta otrās daļas 2. punktu?

Tā paša iemesla dēļ, ka filiālei kā uzņēmuma daļai nav juridiskas personas statusa, ir uzskatāms, ka attiecīgais filiāles nodokļu parāds Latvijā ir arī paša kandidāta vai pretendenta parāds, un šāds kandidāts vai pretendents būtu izslēdzams no tālākas dalības iepirkumā. *(papildināts 21.09.2023.)*

Ievērojot visu minēto, secināms, ka PIL 42. pantā noteiktā pārbaudes kārtību un pārbaudāmās personas dažādu izslēgšanas iemeslu gadījumā var atšķirties:

Pārbaudāmās personas	Informācijas iegūšanas veids par pārbaudāmajām personām	Izslēgšanas iemesls, kas attiecināms
1. **Kandidāts vai pretendents**	Kandidāta vai pretendenta pieteikumā/piedāvājumā	Visi PIL 42. panta otrajā daļā noteiktie izslēgšanas iemesli, bet otrās daļas 8. un 9. punkts, ja pasūtītājs paredzējis
2. **Personālsabiedrības biedrs, ja kandidāts vai pretendents ir personālsabiedrība**	Kandidāta vai pretendenta pieteikumā/piedāvājumā	Visi PIL 42. panta otrajā daļā noteiktie izslēgšanas iemesli, bet otrās daļas 8. un 9. punkts, ja pasūtītājs paredzējis
3. **Pretendenta norādītais apakšuzņēmējs (ja iesaiste līgumā ir vismaz 10 000 euro vērtībā)**	Kandidāta vai pretendenta pieteikumā/piedāvājumā	Visi PIL 42. panta otrajā daļā noteiktie izslēgšanas iemesli, bet otrās daļas 8. un 9. punkts, ja pasūtītājs paredzējis
4. **Persona, uz kuras iespējām pretendents vai kandidāts balstās**	Kandidāta vai pretendenta pieteikumā/piedāvājumā	Visi PIL 42. panta otrajā daļā noteiktie izslēgšanas iemesli, bet otrās daļas 8. un 9. punkts, ja pasūtītājs paredzējis
5. **Filiāles galvenais uzņēmums ("mātes" uzņēmums)**	Kandidāta vai pretendenta pieteikumā/piedāvājumā	Visi PIL 42. panta otrajā daļā noteiktie izslēgšanas iemesli, bet otrās daļas 8. un 9. punkts, ja pasūtītājs paredzējis
6. **Persona, kurai kandidātā vai pretendentā ir izšķirošā ietekme**	Informācija jāpieprasa tikai Latvijā reģistrētam kandidātam vai pretendentam (var prasīt iesniegt pieteikumā/piedāvājumā) (PIL 42. panta piektās daļas 1. punkta "e" apakšpunkts; piektās daļas 2. punkts) (*papildināts 30.10.2024.*)	Noziedzīgie nodarījumi – PIL 42. panta otrās daļas 1. punkts; Nodokļu saistību neizpilde – PIL 42. panta otrās daļas 2. punkts; Reģistrācija ārzonā – PIL 42. panta otrās daļas 3. punkts

Pārbaudāmās personas	Informācijas iegūšanas veids par pārbaudāmajām personām	Izslēgšanas iemesls, kas attiecināms
7. **Minēto personu (1.–6. punkts) valdes vai padomes loceklis, pārstāvēttiesīgā persona, prokūrists vai persona, kura ir pilnvarota pārstāvēt pretendentu vai kandidātu darbībās, kas saistītas ar filiāli***	Saistībā ar Latvijā reģistrētu vai pastāvīgi dzīvojošu personu EIS sistēmā tiek automātiski izgūti dati. Informācija par ārvalstī dzīvojošu vai pastāvīgi reģistrētu personu jāpieprasa kandidātam vai pretendentam (PIL 42. panta piektās daļas 1. punkta "e" apakšpunkts)	Noziedzīgie nodarījumi – PIL 42. panta otrās daļas 1. punkts
8. **Kandidāta vai pretendenta patiesais labuma guvējs**	Saistībā ar Latvijā reģistrētu vai pastāvīgi dzīvojošu personu EIS sistēmā tiek automātiski izgūti dati. Informācija par ārvalstī dzīvojošu vai pastāvīgi reģistrētu personu jāpieprasa kandidātam vai pretendentam (var prasīt iesniegt pieteikumā/piedāvājumā) (PIL 42. panta piektās daļas 2. punkts)	Noziedzīgie nodarījumi – PIL 42. panta otrās daļas 1. punkts; Nodokļu saistību neizpilde – PIL 42. panta otrās daļas 2. punkts; Interešu konflikta pārkāpums – PIL 42. panta otrās daļas 11. punkts

* Praksē radies jautājums, kāpēc PIL 42. panta otrās daļas 1. punktā paredzētais izslēgšanas iemesls ir jāpārbauda arī personas, uz kuras spējām balstās, apakšuzņēmēja (darbu vai pakalpojumu vērtība vismaz 10 000 *euro*), kā arī personu, kurām kandidātā vai pretendentā ir izšķirošā ietekme uz līdzdalības pamata normatīvo aktu par koncerniem izpratnē, valdes vai padomes loceklim, pārstāvēttiesīgajai personai, prokūristam vai personai, kura ir pilnvarota pārstāvēt pretendentu vai kandidātu darbībās, kas saistītas ar filiāli?

Atbilde izriet no PIL 42. panta trešās daļas un PIL 42. panta otrās daļas 1. punkta – personām, uz kuras spējām balstās, apakšuzņēmējam (darbu vai pakalpojumu vērtība vismaz 10 000 *euro*), kā arī personu, kurām kandidātā vai pretendentā ir izšķirošā ietekme uz līdzdalības pamata normatīvo aktu par koncerniem izpratnē, pārbauda PIL 42. panta otrās daļas 1. punktā noteikto izslēgšanas iemeslu, kurš ietver arī konkrētu subjektu pārbaudi.

Vienlaikus būtiski ņemt vērā niansi, ka, lai gan arī attiecībā uz patiesā labuma guvēju attiecināms PIL 42. panta otrā daļas 1. punkts, patiesais labuma guvējs pats ir fiziska persona un tai likumsakarīgi nevar būt, piemēram, valdes locekļa.

(Detalizētāk skat. šajā nodaļā ietvertajā tabulā).

(papildināts 21.09.2023.)

(V)
PĀRBAUDES VEIKŠANAS ATŠĶIRĪBAS DAŽĀDOS IEPIRKUMOS UN IEPIRKUMA PROCEDŪRĀS

PIL 42. pantā paredzētajiem izslēgšanas iemesliem ir noteikta konkrēta pārbaudes kārtība. Minētā pārbaudes kārtība ir regulēta PIL 42. panta desmitajā daļā. Būtiski, ka izslēgšanas iemeslu attiecināmība tiek pārbaudīta katram kandidātam, kurš būtu uzaicināms iesniegt piedāvājumu, un pretendentam, kuram būtu piešķiramas līguma slēgšanas tiesības. Tātad izslēgšanas iemeslu attiecināmību nepārbauda pilnīgi visiem pieteikumus vai piedāvājumus iesniegušajiem piegādātājiem, bet gan tiem piegādātājiem, kuri divu posmu iepirkumu procedūrā tiks aicināti iesniegt piedāvājumu, kā arī tiem, kuriem tiks piešķirtas līguma slēgšanas tiesības.

Vienlaikus jāņem vērā, ka izslēgšanas iemeslu pārbaudes kārtība un apjoms var atšķirties atkarībā no piemērojamās iepirkuma veikšanas kārības. Tāpat svarīgi ņemt vērā, ka izslēgšanas nosacījumu neesamība pārbaudāma uz konkrētu brīdi, un tikai neizpildītās saistības nodokļu jomā pārbaudāmas uz diviem datumiem:

Visi izslēgšanas iemesli pārbaudāmi:

- piedāvājumu iesniegšanas pēdējā dienā:
  - PIL 9. panta kārtībā veiktā iepirkumā (konkrētie izslēgšanas iemesli, kas attiecināmi uz PIL 9. pantu)
  - Atklātā konkursā
  - PIL 10. pants (atklātā procedūrā) – ja paredzēts, bet Obligāti! PIL 2. pielikuma sadaļā "Izmeklēšanas un apsardzes pakalpojumi" minētajiem pakalpojumiem (CPV kods 79710000-4)
- pieteikumu iesniegšanas pēdējā dienā:
  - Slēgtā konkursā*
  - Konkursa procedūra ar sarunām*
  - Konkursa dialogā*
  - Inovāciju partnerības procedūrā*
  - PIL 10. pants (slēgtā procedūrā) – ja paredzēts, bet Obligāti! PIL 2. pielikuma sadaļā "Izmeklēšanas un apsardzes pakalpojumi" minētajiem pakalpojumiem (CPV kods 79710000-4)

Par nodokļu nomaksu arī papildus lēmuma par potenciālo uzvarētāju pieņemšanas dienā

- PIL 9. panta kārtībā veiktā iepirkumā
- Atklātā konkursā
- Slēgtā konkursā
- Konkursa procedūrā ar sarunām

- Konkursa dialogā
- Inovāciju partnerības procedūrā
- Dinamiskajā iepirkumu sistēmā
- PIL 10. pants – ja paredzēts, bet obligāti PIL 2. pielikuma sadaļā "Izmeklēšanas un apsardzes pakalpojumi" minētajiem pakalpojumiem (CPV kods 79710000-4)

Sarunu procedūrā visi izslēgšanas iemesli pārbaudāmi lēmuma par potenciālo uzvarētāju pieņemšanas dienā.

* Ja tas paredzēts iepirkumu dokumentos, slēgtā konkursā, konkursa dialogā, inovāciju partnerības procedūrā un konkursa procedūrā ar sarunām pārbaudi var veikt attiecībā uz pretendentu, kuram atbilstoši citām paziņojumā par līgumu un iepirkuma procedūras dokumentos noteiktajām prasībām un izraudzītajiem piedāvājuma izvērtēšanas kritērijiem būtu piešķiramas iepirkuma līguma slēgšanas tiesības, savukārt, ja pasūtītājs piemēro kandidātu skaita samazināšanu, pasūtītājs minēto pārbaudi veic pirms kandidātu skaita samazināšanas (PIL 42. panta desmitās daļas 2.punkts).

Tādējādi vēršama uzmanība, ka pasūtītājs iepirkuma dokumentos ir tiesīgs noteikt, ka izslēgšanas iemeslu pārbaude netiks veikta attiecībā uz kandidātiem, bet tikai attiecībā uz pretendentu, kuram būtu piešķiramas līguma slēgšanas tiesības. Tomēr, ja ir paredzēta kandidātu samazināšana, šī pārbaude tik un tā ir veicama jau pirms kandidātu skaita samazināšanas, tādēļ šajos gadījumos nolikumā nevar paredzēt pārbaudes veikšanu tikai pretendentam, kuram piešķiramas līguma slēgšanas tiesības. (*precizēts 30.10.2024.*)

Būtiski ņemt vērā, ka dažās procedūrās un iepirkumu veikšanas kārtības var atšķirties izslēgšanas iemeslu pārbaudes kārtība:

Sarunu procedūras gadījumā PIL 42. panta otrajā daļā noteiktos izslēgšanas iemeslus pārbauda attiecībā uz katru pretendentu, kuram būtu piešķiramas iepirkuma līguma slēgšanas tiesības, atbilstoši PIL 42. panta desmitās daļas 3. punktā noteiktajam. Tā kā sarunu procedūra nav izsludināta, nosakot konkrētu piedāvājumu iesniegšanas termiņu, kā tas ir iepirkumos ar sākotnējo publikāciju, PIL 42. panta otrajā daļā minēto izslēgšanas iemeslu pārbaudi pasūtītājs veic attiecībā uz to dienu, kad pieņemts lēmums par iespējamu iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu. *Papildus skatīt jautājumu par izņēmumiem sarunu procedūras piemērošanā šī skaidrojuma (III) sadaļā.*

Konkursa procedūrā ar sarunām, kas rīkota saskaņā ar PIL 8. panta sestās daļas 5. punktu, jāņem vērā konkrētās procedūras piemērošanas priekšnoteikums – procedūru tiesības rīkot, ja atklātā vai slēgtā konkursā ir iesniegti iepirkuma procedūras dokumentos noteiktajām prasībām neatbilstoši piedāvājumi vai piedāvājumi pārsniedz iepirkuma procedūras dokumentos norādīto paredzamo līgumcenu, vai piedāvājumi atzīti par nepamatoti lētiem, vai piedāvājumi ir iesniegti pēc piedāvājumu iesniegšanas termiņa beigām, vai pretendenti neatbilst iepirkuma procedūras dokumentos noteiktajām kvalifikācijas prasībām. Šo procedūru var piemērot, nepublicējot paziņojumu par līgumu, ja uz sarunām tiek aicināti tikai visi tie pretendenti, kas atbilst atklātā vai slēgtā konkursā noteiktajām kvalifikācijas prasībām, **kas nav izslēgti no dalības iepirkuma procedūrā** un kas iesnieguši piedāvājumus atklātā vai slēgtā konkursā noteiktajā piedāvājumu iesniegšanas termiņā.

Saskaņā ar PIL 42. panta desmitās daļas 4. punktā paredzēto kārtību, kādā veicama izslēgšanas iemeslu pārbaude, *ja uzaicina piedalīties sarunās tikai visus tos pretendentus, kuri iepriekš izsludinātajā attiecīgajā iepirkuma procedūrā nav izslēgti saskaņā ar šā panta noteikumiem un atbilst izvirzītajām kvalifikācijas prasībām,* specifiski paredzēts, *ka pēc atklāta konkursa izbeigšanas pasūtītājs pārbaudi veic attiecībā uz katru pretendentu, kas iesniedzis piedāvājumu atklātā konkursā un ir uzaicināts uz sarunu procedūru; šo pārbaudi veic pirms sarunu uzsākšanas.*

Minētais nozīmē, ka tad, ja konkursa procedūra ar sarunām tiek rīkota pēc atklāta konkursa, izpildoties kādam no PIL 8. panta sestās daļas 5. punkta nosacījumiem, un netiek uzaicināti jauni kandidāti, izslēgšanas noteikumi pārbaudāmi uz:

1. piedāvājumu iesniegšanas **atklātā konkursā** termiņa pēdējo dienu, piemēram, datumā, kad pieņemts lēmums par pretendenta iespējamo uzaicināšanu uz konkursa procedūru uz sarunām (šādā situācijā uzskatāms, ka kandidātu atlase jau ir notikusi atklātā konkursa ietvaros pirms konkursa procedūras ar sarunām uzsākšanas, attiecīgi PIL 42. panta desmitās daļas 4. punkta regulējums piemērojams tikai attiecībā uz pretendentiem, kuri tiek aicināti iesniegt piedāvājumus konkursa procedūrā ar sarunām);
2. papildus PIL 42. panta otrās daļas 2. punktā paredzētā izslēgšanas iemesla pārbaudi veic lēmuma par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu pieņemšanas dienā pretendentam, kuram būtu piešķiramas līguma slēgšanas tiesības. (*precizēts 30.10.2024.*)

Minētajā gadījumā nav būtiski, vai konkursa procedūra ar sarunām paredz sarunas vai arī pasūtītājs pieņem lēmumu, pamatojoties uz sākotnējiem piedāvājumiem – izslēgšanas noteikumu pārbaudes datumi no tā nemainās.

Dinamiskās iepirkumu sistēmas (turpmāk – DIS) gadījumā jāievēro, ka pirms katra iepirkuma līguma noslēgšanas DIS ietvaros jāpārbauda nodokļu parādi uz lēmuma par iespējamo līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu dienu.

Kandidātiem, kuri iesniedz pieteikumus iekļaušanai DIS tās darbības laikā, jāpārbauda visi izslēgšanas nosacījumi (un PIL 42. panta otrās daļas 8. un 9. punktā minētie izslēgšanas iemesli, ja pasūtītājs to norādījis paziņojumā par līgumu vai iepirkuma procedūras dokumentos) uz konkrētā pieteikuma iesniegšanas dienu tiem kandidātiem, kuri atbilst kvalifikācijas prasībām un būtu iekļaujami DIS.

Papildus jāņem vērā, ka DIS dalībniekiem visā sistēmas darbības laikā ir jāatbilst iepirkuma dokumentos noteiktajām kandidātu kvalifikācijas prasībām un uz tiem nedrīkst attiekties kandidātu un pretendentu izslēgšanas iemesli. DIS darbības laikā tās uzturētājs var prasīt, lai dalībnieki iesniedz apliecinājumu par atbilstību noteiktajām kandidātu atlases prasībām vai atjauno Eiropas vienotā iepirkuma procedūras dokumentā iekļauto informāciju, un šī informācija iesniedzama piecu darbdienu laikā no dienas, kad nosūtīta attiecīga prasība. Iesakāms izslēgšanas iemeslus DIS darbības laikā regulāri (periodiski) pārbaudīt un attiecīgi izslēgt no DIS tos dalībniekus, kuriem izslēgšanas noteikumi tiek konstatēti.

PIL 9. panta astotajā daļā noteikts, ka **pasūtītājs pretendentu, kuram būtu piešķiramas iepirkuma līguma slēgšanas tiesības, izslēdz no dalības iepirkumā, ja konstatēti šā likuma 42. panta otrās daļas 1., 2., 3., 4. un 11. punktā minētie izslēgšanas iemesli, kā arī ja šie iemesli konstatēti attiecībā uz šā likuma 42. panta trešajā daļā minētajām personām.** Savukārt minētā panta devītā daļa nosaka, ka, **lai pārbaudītu, vai pretendents nav izslēdzams no dalības iepirkumā šā panta astotajā daļā minēto iemeslu dēļ, pasūtītājs rīkojas atbilstoši šā likuma 42. panta ceturtās daļas 2. punktā un piektajā, sestajā un devītajā daļā minētajai kārtībai, kā arī ievērojot šā likuma 43. panta noteikumus.**

Tādējādi PIL 9. pantā paredzēts, ka pretendents izslēdzams no dalības iepirkumā, ja attiecībā uz to ir konstatēti šādi izslēgšanas iemesli, kas noteikti PIL 42. pantā.

- **Noziedzīgie nodarījumi** – *PIL 42. panta otrās daļas 1. punkts;*
- **Nodokļu saistību neizpilde** – *PIL 42. panta otrās daļas 2. punkts;*
- **Reģistrācija ārzonā** – *PIL 42. panta otrās daļas 3. punkts (;*
- **Maksātnespēja** – *PIL 42. panta otrās daļas 4. punkts;*
- **Interešu konflikta pārkāpums** – *PIL 42. panta otrās daļas 11. punkts.*

(Precizēts 03.06.2026.)

PIL 9. panta kārtībā rīkotā iepirkumā piemērojami konkrētie izslēgšanas iemesli, un pasūtītājs citus PIL 42. panta otrajā daļā noteiktos izslēgšanas iemeslus piemērot nevar. Svarīgi ņemt vērā, ka PIL 9. panta kārtībā rīkotā iepirkumā izslēgšanas noteikumu pārbaudē ir jāvadās no PIL 42. panta ceturtās daļas 2. punktā un piektajā, sestajā un devītajā daļā.

Būtiski ievērot, ka izslēgšanas iemesli PIL 9. panta kārtībā rīkotā iepirkumā ir attiecināmi uz visām PIL 42. panta trešajā daļā minētajām personām, **tātad arī apakšuzņēmējiem**, ja iesaiste līgumā ir vismaz 10 000 euro vērtībā PIL 9. panta kārtībā rīkotā iepirkumā pretendentam ir paredzēta iespēja veikt uzticamības nodrošināšanu saskaņā ar PIL 43. pantu. (Precizēts 03.06.2026.)

PIL 10. pantā rīkotā iepirkumā pasūtītājs ir tiesīgs izvēlēties, vai tas attiecībā uz kandidātiem un pretendentiem veiks visu likuma PIL 42. pantā minēto izslēgšanas iemeslu pārbaudi, vai tiks izvērtēta kandidātu un pretendentu atbilstība tikai daļai no likuma 42. pantā minētajiem izslēgšanas iemesliem, piemēram, kandidātu un pretendentu atbilstība likuma 42. panta otrās daļas 2.punktam (nodokļu parādi) vai 4. punktam (maksātnespējas procesi, saimnieciskās darbības apturēšana, likvidācijas procesi). Tāpat pasūtītājs var izvēlēties, uz kurām PIL 42. panta trešajā daļā minētajām personām attiecinās izslēgšanas iemeslus (piemēram, izvēlēties uz apakšuzņēmēju izslēgšanas iemeslu neattiecināt, bet attiecināt un pārbaudīt tos tikai pretendentam). **Minēto pasūtītājs norāda iepirkuma nolikumā!**

Tāpat jāņem vērā, ka gadījumā, ja pasūtītājs PIL 10. panta kārtībā rīkotā iepirkumā izvēlējies piemērot izslēgšanas iemeslus, tam jāvadās arī pēc PIL 42. pantā noteiktās pārbaudes kārtības, kā arī jāļauj kandidātam vai pretendentam nodrošināt uzticamību saskaņā ar PIL 43. pantu.

Vienlaikus jāņem vērā, ka saskaņā ar PIL 10. panta pirmo daļu, ja publisku pakalpojuma līgumu slēdz par šā likuma **2. pielikuma sadaļā "Izmeklēšanas un apsardzes pakalpojumi" minētajiem apsardzes pakalpojumiem, uz kuriem attiecas CPV kods 79710000-4, pasūtītājs piemēro arī šā likuma 42. un 43. pantā paredzētās prasības!** Tātad konkrētā iepirkuma priekšmeta gadījumā izslēgšanas iemeslu piemērošana ir obligāta, un pasūtītājs nevar izvēlēties tos nepiemērot vai piemērot daļēji.

Ja izvēlas pārbaudīt izslēgšanas noteikumus, iepirkuma dokumentos jānorāda:

- kurus PIL 42. pantā minētos izslēgšanas noteikumus piemēros;
- uz kurām PIL 42. panta trešajā daļā minētajām personām attiecinās izslēgšanas iemeslus;
- pārbaudes kārtība;
- nosacījumus uzticamības nodrošināšanas pierādīšanai (PIL 43. pants);
- pārbaudi paredz attiecībā uz potenciālo uzvarētāju, nevis uz visiem pretendentiem.

Pārbaude ir obligāta 2. pielikuma sadaļā "Izmeklēšanas un apsardzes pakalpojumi" minētajiem apsardzes pakalpojumiem.

E-izziņu sistēmā saņem informāciju arī PIL 10. panta iepirkumos, ja paredz izslēgšanas noteikumu piemērošanu!

(VI) IZSLĒGŠANAS IEMESLU PĀRBAUDE LĪGUMA IZPILDES POSMĀ

PIL 42. pantā paredzētā izslēgšanas iemeslu pārbaudes kārtība paredz, ka izslēgšanas iemesli pārbaudāmi iepirkuma un iepirkuma procedūras norises posmā, kā arī PIL 42. panta desmitajā daļā noteikta konkrēta pārbaudes kārtība. Vispārīgās vienošanās gadījumā, kad tās ietvaros tiek piešķirtas konkrētās līguma slēgšanas tiesības, nav noteikts izslēgšanas iemeslu pārbaudes pienākums, tomēr vienlaikus minētais nenozīmē, ka pasūtītājs nevarētu novērst savus riskus, šādu kārtību paredzot. Attiecībā uz iepirkuma līguma izpildes posmu PIL paredz nosacījumus, kad izslēgšanas iemesli līguma izpildes posmā pārbaudāmi **noteiktiem subjektiem to nomaiņas/ piesaistes brīdī.**

Vispārīgās vienošanās gadījumā

Atbilstoši PIL 1. panta 33. punktam vispārīgā vienošanās ir tāda vienošanās starp vienu vai vairākiem pasūtītājiem un vienu vai vairākiem piegādātājiem, kuras mērķis ir noteikt un raksturot attiecīgā laikposmā slēdzamos iepirkuma līgumus un paredzēt noteikumus, saskaņā ar kuriem tie tiks slēgti (īpaši attiecībā uz cenām un, ja nepieciešams, paredzēto daudzumu), un saskaņā ar PIL 56. panta pirmo daļu, lai noslēgtu vispārīgo vienošanos, pasūtītājs ievēro šajā likumā paredzētās iepirkuma procedūras visās stadijās līdz pat iepirkuma līgumu noslēgšanai vispārīgās vienošanās ietvaros.

Tādējādi pasūtītājs vispārīgajā vienošanās var paredzēt noteikumus, saskaņā ar kuriem tiks slēgti konkrētie līgumi, tai skaitā atkārtoti izvērtējot piedāvājumus. No tiesiskā regulējuma neizriet ierobežojums pasūtītājam paredzēt izslēgšanas iemeslu pārbaudi pirms konkrētā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas, to paredzot attiecīgās iepirkuma procedūras nolikumā.

Izslēgšanas iemeslu pārbaude iepirkuma līgumā

Atkārtoti **pirms līguma noslēgšanas** (piemēram, ja pagājis kāds noteikts laika posms pēc līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas, bet līgums dažādu iemeslu dēļ nav noslēgts uzreiz pēc PIL 60. panta sestajā daļā minētā nogaidīšanas termiņa beigām) vai līguma izpildes posmā pašam piegādātājam, kuram piešķirtas līguma slēgšanas tiesības, PIL nav paredzēts veikt izslēgšanas iemeslu atkārtotu pārbaudi. Savukārt **līguma izpildes posmā PIL ir paredzēts** veikt izslēgšanas iemeslu pārbaudi **attiecībā uz konkrētiem subjektiem** (apakšuzņēmējam, kura darbu vērtība ir vismaz 10 000 *euro*, vai apakšuzņēmējam, uz kuras iespējām piegādātājs balstās) **to nomaiņas brīdī** (PIL 62. pants). Tādējādi ir jānošķir šie divi aspekti, un jāievēro:

1. attiecībā uz izslēgšanas iemeslu pārbaudi piegādātājam, kuram piešķirtas līguma slēgšanas tiesības, lai gan PIL nenosaka pienākumu atkārtoti pārbaudīt likumā noteikto izslēgšanas iemeslu neesamību, tomēr pasūtītājs, lai maksimāli samazinātu savu risku[16], var pārliecināties par uzņēmuma spēju izpildīt līgumu, līdz ar to pasūtītājs arī varētu pārliecināties par izslēgšanas iemeslu neesamību, kā arī pirms līguma noslēgšanas ir jāpārbauda, vai nav piemērotas sankcijas;

2. PIL 62. panta noteikumi, kas regulē iepirkuma līguma izpildē iesaistītā personāla un apakšuzņēmēju nomaiņu un jauna personāla un apakšuzņēmēju piesaisti. Iepirkuma procedūrā izraudzītais pretendents (iepirkuma līguma vai vispārīgās vienošanās puse), saskaņojot ar pasūtītāju, var veikt piedāvājumā norādītā personāla un apakšuzņēmēju nomaiņu un iesaistīt papildu apakšuzņēmējus iepirkuma līguma izpildē (PIL 62. panta pirmā daļa). Attiecīgi var tikt nomainīts:
   - piedāvātais apakšuzņēmējs, kura darbu vērtība ir vismaz 10 000 *euro*,
   - nomainīts arī tāds apakšuzņēmējs, uz kura iespējām balstās,
   - kā arī piesaistīts jauns apakšuzņēmējs.

Visos minētajos gadījumos, pasūtītājs piekrīt piedāvātā apakšuzņēmēja, kura veicamo būvdarbu vai sniedzamo pakalpojumu vērtība ir vismaz 10 000 *euro* no kopējās iepirkuma līguma vērtības, vai apakšuzņēmēja, uz kura iespējām iepirkuma procedūrā izraudzītais pretendents balstījies, lai apliecinātu savas kvalifikācijas atbilstību paziņojumā par līgumu un iepirkuma procedūras dokumentos noteiktajām prasībām, nomaiņai tikai PIL 62. panta trešajā daļā minētajos gadījumos, tajā skaitā tad, ja apakšuzņēmējs neatbilst PIL 42. panta otrajā daļā minētajiem pretendentu izslēgšanas iemesliem!

Arī gadījumā, ja iepirkuma līgums noslēgts līdz 31.12.2022., jāņem vērā, ka, nomainot apakšuzņēmējus vai piesaistot jaunus apakšuzņēmējus līguma izpildes posmā, izslēgšanas iemeslu pārbaudi apakšuzņēmējiem, veic saskaņā ar tiem likuma noteikumiem, kas ir spēkā pārbaudes veikšanas dienā!

Iepriekš minētais nozīmē, ka neatkarīgi no līgumā paredzētās kārtības, ir pārbaudāmi izslēgšanas noteikumi (1) atbilstoši PIL 42. panta "jaunajai" redakcijai un (2) pārbaude veicama tiem apakšuzņēmējiem, kuru darbu vērtība ir vismaz 10 000 *euro*. Pasūtītājs var informēt par minētās kārtības maiņu visus piegādātājus, ar kuriem noslēgto līgumu izpilde tiek turpināta pēc 31.12.2022., vai arī veikt atbilstošus grozījumus noslēgtajos līgumos.

Sākot ar 09.06.2026., piemēro pārejas noteikumu 28. punkta noteikumus. (Precizēts 03.06.2026)

[16] Publisko iepirkumu likuma 2. pants.

PIL 62. panta piektā daļa nosaka, ka, pārbaudot jaunā apakšuzņēmēja atbilstību, pasūtītājs piemēro šā likuma 42. panta noteikumus un izslēgšanas iemeslu **pārbaudi veic tajā datumā, kad pasūtītājs lemj par atļaujas sniegšanu piegādātājam nomainīt apakšuzņēmēju vai piesaistīt jaunu apakšuzņēmēju līguma izpildes nodrošināšanai.** Šā likuma 42. panta ceturtās daļas 2., 3. un 4. punktā minētos termiņus skaita no dienas, kad lūgums par apakšuzņēmēja nomaiņu iesniegts pasūtītājam.

Praksē uzdots jautājums, vai līguma izpildes posmā apakšuzņēmēja nomaiņas gadījumā, attiecībā uz apakšuzņēmēju ir pārbaudāmi visi PIL 42. panta otrajā daļā noteiktie izslēgšanas iemesli (tajā skaitā fakultatīvie izslēgšanas iemesli), jo PIL 62. panta trešās daļas 3. punkts paredz PIL 42. panta otrās daļas piemērošanu?

Veicot apakšuzņēmēju pārbaudi līguma izpildes posmā, uz tiem attiecina tādu izslēgšanas iemeslu apjomu, kāds pēc būtības ir attiecināms. Proti, ja iepirkuma procedūrā netika paredzēta PIL 42. panta otrās daļas 8. un 9. punkta piemērošana, tos apakšuzņēmēju pārbaudes gadījumā līguma izpildes posmā neattiecina. Minētais attiecas arī uz PIL 42. panta otrās daļas 11. – 14. punktu, jo izslēgšanas iemesli saistīti ar pašas iepirkuma procedūras posmu un lēmuma pieņemšanu par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu. *(papildināts 21.09.2023.)*

(VII) INFORMĀCIJAS PAR IZSLĒGŠANAS IEMESLIEM IEGŪŠANAS KĀRTĪBA

Izslēgšanas iemesls	Informācijas iegūšanas veids par Latvijā reģistrētu vai pastāvīgi dzīvojošu personu, kā arī izslēgšanas iemesliem Latvijā ārvalstī reģistrētai vai pastāvīgi dzīvojošai personai*	Informācijas iegūšanas veids par ārvalstī reģistrētu vai pastāvīgi dzīvojošu personu, tostarp Latvijā reģistrēta kandidāta, pretendenta vai šā panta trešajā daļā minētās personas valdes vai padomes locekli, pārstāvēttiesīgo personu, prokūristu vai personu, kura ir pilnvarota pārstāvēt kandidātu vai pretendentu darbībās, kas saistītas ar filiāli, un kura pastāvīgi dzīvo ārvalstī
Noziedzīgie nodarījumi – PIL 42. panta otrās daļas 1. punkts	EIS	Pasūtītājs pieprasa, lai noteiktā termiņā **(ne īsākā par 10 darbdienām pēc pieprasījuma nosūtīšanas)** iesniedz: **A.1.)** attiecīgās ārvalsts kompetentās institūcijas izziņu vai citu dokumentu, kas apliecina izslēgšanas iemesla neesamību; **A.2.)** ja atbilstoši reģistrācijas valsts normatīvajiem aktiem par valdes vai padomes locekli, pārstāvēttiesīgo personu, prokūristu vai personu, kura ir pilnvarota pārstāvēt kandidātu vai pretendentu darbībās, kas saistītas ar filiāli, nevar būt persona, *uz kuru ir attiecināmi šā panta otrās daļas 1. punktā noteiktie izslēgšanas iemesli* (!), ārvalsts kompetentās iestādes izziņu var aizstāt ar skaidrojumu (piemēram, par komercbankas valdes locekli saskaņā ar speciālo regulējumu nevar būt sodīta persona)
Nodokļu saistību neizpilde – PIL 42. panta otrās daļas 2. punkts	EIS	**B)** ja attiecīgajā **ārvalstī** kompetentās institūcijas izziņas vai citi dokumenti **netiek izsniegti** vai **ar tiem nepietiek**, lai apliecinātu, ka uz kandidātu, pretendentu vai šā panta trešajā daļā minēto personu neattiecas izslēgšanas iemesli, izziņas vai citus dokumentus **var aizstāt ar zvērestu*** vai, ja zvēresta došanu attiecīgās valsts normatīvie akti neparedz, — **ar paša** *kandidāta, pretendenta vai citas šā panta otrajā vai trešajā daļā minētās personas* **apliecinājumu kompetentai** *izpildvaras vai tiesu varas* **iestādei**, *zvērinātam notāram vai kompetentai attiecīgās nozares organizācijai to reģistrācijas vai pastāvīgās dzīvesvietas valstī*
Maksātnespēja – PIL 42. panta otrās daļas 4. punkts	EIS	**C)** Arī pats pasūtītājs var pārbaudīt informāciju par to, kādi dokumenti, kas apliecina izslēgšanas iemeslu neattiecināmību, tiek izdoti konkrētā valstī, piemēram, pārbaudot šo informāciju bezmaksas tiešsaistes sistēmā *E-certis*

Izslēgšanas iemesls	**Informācijas iegūšanas veids par Latvijā reģistrētu vai pastāvīgi dzīvojošu personu, kā arī izslēgšanas iemesliem Latvijā ārvalstī reģistrētai vai pastāvīgi dzīvojošai personai***	**Informācijas iegūšanas veids par ārvalstī reģistrētu vai pastāvīgi dzīvojošu personu, tostarp Latvijā reģistrēta kandidāta, pretendenta vai šā panta trešajā daļā minētās personas valdes vai padomes locekli, pārstāvēttiesīgo personu, prokūristu vai personu, kura ir pilnvarota pārstāvēt kandidātu vai pretendentu darbībās, kas saistītas ar filiāli, un kura pastāvīgi dzīvo ārvalstī**
Konkurences tiesību pārkāpums, kas atzīts ar spēkā stājušos lēmumu vai spriedumu – PIL 42. panta otrās daļas 5. punkts	EIS	Pasūtītājs pieprasa, lai noteiktā termiņā (**ne īsākā par 10 darbdienām pēc pieprasījuma nosūtīšanas**) iesniedz: **A)** attiecīgās ārvalsts kompetentās institūcijas izziņu vai citu dokumentu, kas apliecina izslēgšanas iemesla neesamību, **B)** ja attiecīgajā **ārvalstī** kompetentās institūcijas izziņas vai citi dokumenti netiek izsniegti vai ar tiem nepietiek, lai apliecinātu, ka uz kandidātu, pretendentu vai šā panta trešajā daļā minēto personu neattiecas izslēgšanas ziemesli, izziņas vai citus dokumentus **var aizstāt ar zvērestu**** vai, ja zvēresta došanu attiecīgās valsts normatīvie akti neparedz, — **ar paša kandidāta, pretendenta vai trešajā daļā minētās personas apliecinājumu pasūtītājam** **C)** Arī pats pasūtītājs var pārbaudīt informāciju par to, kādi dokumenti, kas apliecina izslēgšanas iemeslu neattiecināmību, tiek izdoti konkrētā valstī, piemēram, pārbaudot šo informāciju bezmaksas tiešsaistes sistēmā *E-certis*
Darba tiesību pārkāpumi – PIL 42. panta otrās daļas 6. punkts	EIS	
Reģistrācija ārzonā – PIL 42. panta otrās daļas 3. punkts	EIS vai arī pieprasa informāciju (ja nav pieejama) kandidātam/ pretendentam *(sīkāk skat. skaidrojuma sadaļā par konkrēto izslēgšanas noteikumu)*	Apliecinājums, ka uz kandidātu, pretendentu vai šā panta trešajā daļā minēto personu izslēgšanas iemesls neattiecas. Apliecinājumam pievieno katras personas reģistrācijas valsti apliecinošu dokumentu
Konkurences tiesību pārkāpumi (kompetentās institūcijas lēmums nav spēkā stājies vai pasūtītājs konstatējis norādes) – PIL 42. panta otrās daļas 7. punkts	(1) Pieejams kompetentas institūcijas konkurences tiesību jomā lēmums *vai* (2) ja konstatētas norādes piedāvājumā par konkurences kavēšanu un šādā gadījumā saņemts Konkurences padomes viedoklis	(1) Pieejams kompetentas institūcijas konkurences tiesību jomā lēmums *vai* (2) ja konstatētas norādes piedāvājumā par konkurences kavēšanu un šādā gadījumā saņemts Konkurences padomes viedoklis

Izslēgšanas iemesls	Informācijas iegūšanas veids par Latvijā reģistrētu vai pastāvīgi dzīvojošu personu, kā arī izslēgšanas iemesliem Latvijā ārvalstī reģistrētai vai pastāvīgi dzīvojošai personai*	Informācijas iegūšanas veids par ārvalstī reģistrētu vai pastāvīgi dzīvojošu personu, tostarp Latvijā reģistrēta kandidāta, pretendenta vai šā panta trešajā daļā minētās personas valdes vai padomes locekli, pārstāvēttiesīgo personu, prokūristu vai personu, kura ir pilnvarota pārstāvēt kandidātu vai pretendentu darbībās, kas saistītas ar filiāli, un kura pastāvīgi dzīvo ārvalstī
Iepriekš neizpildītas līguma saistības – PIL 42. panta otrās daļas 10. punkts	Pasūtītāja rīcībā esoša informācija vai *Līgumu reģistrā pieejamā informācija*	
Interešu konflikta pārkāpums – PIL 42. panta otrās daļas 11. punkts	Pasūtītāja rīcībā esoša informācija (sīkāk skat. IUB skaidrojumā*) *https://www.iub.gov.lv/lv/skaidrojums-interesu-konflikta-aktualie-jautajumi-publiskajos-iepirkumos	
Iepriekšējā iesaiste dokumentācijas sagatavošanā – PIL 42. panta otrās daļas 12. punkts	Pasūtītāja rīcībā esoša informācija	
Prettiesiska pasūtītāja ietekmēšana – PIL 42. panta otrās daļas 13. punkts	Pasūtītāja rīcībā esoša informācija konkrētajā iepirkuma procedūrā	
Nepatiesas informācijas sniegšana vai prasītās informācijas nesniegšana – PIL 42. panta otrās daļas 14. punkts	Pasūtītāja rīcībā esoša informācija	
Izvēles – pārkāpti normatīvie akti sociālo vai darba tiesību jomā – PIL 42. panta otrās daļas 8. punkts	Pasūtītāja rīcībā ir kompetentas iestādes lēmums, ar kuru konstatēts pārkāpums	Pasūtītāja rīcībā ir kompetentas iestādes lēmums, ar kuru konstatēts pārkāpums, vai fakta konstatāciju apliecinoši objektīvi pierādījumi
Izvēles – profesionālās darbības pārkāpumi – PIL 42. panta otrās daļas 9. punkts	Pasūtītāja rīcībā ir kompetentas iestādes lēmums, ar kuru konstatēts pārkāpums	Pasūtītāja rīcībā ir kompetentas iestādes lēmums, ar kuru konstatēts pārkāpum, vai fakta konstatāciju apliecinoši objektīvi pierādījumi

* PIL 42. panta vienpadsmitās daļas 4. punkts paredz, ka Ministru kabinets nosaka pārbaudāmās informācijas apjomu informācijas sistēmā par ārvalstī reģistrētām vai pastāvīgi dzīvojošām personām.

** Par PIL 42. panta piektās daļas 2. punkta "c" apakšpunktā paredzētais **zvērests nav pretendenta paša apliecinājums**, kā tas nereti praksē tiek pārprasts! Zvēresta došana ir piemērojama vienīgi gadījumā, ja attiecīgās valsts normatīvie akti to paredz un tādā kārtībā,

kādā attiecīgajos normatīvajos aktos tiek paredzēts. Savukārt, ja attiecīgās valsts normatīvie akti neparedz kārtību zvēresta došanai, arī apliecinājums, ka uz šo personu neattiecas izslēgšanas noteikumi, nav paša pretendenta parakstīts apliecinājums vai paša pretendenta aizpildīts Eiropas vienotais iepirkuma procedūra dokuments, bet gan apliecinājums, kas tiek sniegts trešajai pusei – kompetentai izpildvaras vai tiesu varas iestādei, zvērinātam notāram vai kompetentai attiecīgās nozares organizācijai.

Papildus svarīgi ievērot, ka saskaņā ar **PIL 41. panta trešo daļu izziņas un citus dokumentus, kurus šajā likumā noteiktajos gadījumos izsniedz Latvijas kompetentās institūcijas, pasūtītājs pieņem un atzīst, ja tie izdoti ne agrāk kā vienu mēnesi pirms iesniegšanas dienas, bet ārvalstu kompetento institūciju izsniegtās izziņas un citus dokumentus pasūtītājs pieņem un atzīst, ja tie izdoti ne agrāk kā sešus mēnešus pirms iesniegšanas dienas, ja izziņas vai dokumenta izdevējs nav norādījis īsāku tā derīguma termiņu.**

Ar grozījumiem PIL 41. panta trešā daļa tika precizēta, kā arī tika pārnesta uz jauno PIL 42.[1] pantu, kas spēkā stāsies ar 01.01.2027.

> *"(3) Izziņas un citus ārvalstu kompetento institūciju izsniegtos dokumentus pasūtītājs pieņem un atzīst gadījumā, kad kopš to izsniegšanas dienas nav pagājuši seši mēneši, ja izziņas vai dokumenta izdevējs nav norādījis citu tā derīguma termiņu."*

Pārejas noteikumos nav norāžu par konkrētās tiesību normas piemērošanu tiem iepirkumiem un iepirkuma procedūrām, kuru izsludināšanas vai uzsākšanas diena ir no 09.06.2026. (turpmāk – "jaunie" iepirkumi), tomēr likumdevējs nav vēlējies minēto regulējumu atcelt[17] , līdz ar to attiecībā uz ārvalstu institūciju izziņu derīguma termiņa regulējumu konstatējams likuma robs. Tādējādi 6 mēnešu derīguma termiņš uz ārvalstu institūciju izsniegtām izziņām aizvien attiecas arī uz "jaunajiem" iepirkumiem, un pasūtītājam ir jāpieņem un jāatzīst izziņas, kad kopš to izsniegšanas dienas nav pagājuši seši mēneši, ja izziņas vai dokumenta izdevējs nav norādījis citu tā derīguma termiņu, un nav pamata atzīt par derīgām vecākas izziņas.

(papildināts 03.06.2026.)

No minētā regulējuma un PIL 42. pantā noteiktā izriet, ka ārvalsts kompetentas institūcijas izziņa ir derīga no tās izsniegšanas brīža sešus mēnešus uz priekšu, ja vien izziņā nav noteikts cits derīguma termiņš. Turklāt, lai izvērtētu dokumenta atbilstību, **ir jāvērtē ne vien izziņas izsniegšanas datums, bet arī saturs pēc būtības.** Vienlaikus jāņem vērā tas, ka atbilstoši PIL 42. panta otrās daļas 2. punktam izslēgšanas iemesla ietvars Latvijas subjektiem un ārvalstu subjektiem ir atšķirīgs, proti, ārvalstu subjektam neizpildītas saistības nodokļu jomā vērtējamas saskaņā ar attiecīgās ārvalsts normatīvajiem aktiem, un ārvalsts normatīvie akti var neparedzēt tādu pašu kārtību, kāda tā ir Latvijā, piemēram, attiecībā uz pārbaudāmajiem datumiem nodokļu saistību neizpildes sakarā. *(papildināts 21.09.2023.)*

[17] Secinājums balstīts uz apstākli, ka 6 mēnešu derīguma termiņš ārvalstu izziņām atkal tiks paredzēts PIL redakcijā, kas spēkā stāsies ar 01.01.2027

Piemēram, *ja atbilstoši konkrētās ārvalsts normatīvajiem aktiem izdota izziņa, kura ir derīga PIL 41. panta trešajā daļā noteiktajā termiņā, apliecina, ka personai pārbaudes veikšanas brīdī nav nepildītu nodokļu saistību, pasūtītājam konkrētā izziņa ir jāpieņem un jāatzīst kā atbilstošs pierādījums izslēgšanas noteikumu pārbaudei. (precizēts 21.09.2023.)*

Jāatceras, ka no PIL neizriet pasūtītāja pienākums izdrukāt un saglabāt EIS iegūtās izziņas par izslēgšanas iemeslu pārbaudi, un šāda pienākuma pasūtītājam nav arī attiecībā uz ārvalstu subjektu iesniegtām izziņām. Pietiekama būtu informācijas par izziņas apskati fiksēšana protokolā, nepievienojot pašu izziņu iepirkuma dokumentiem, bet iepirkuma vai iepirkuma procedūras protokolā norādīt izslēgšanas iemeslu pārbaudes rezultātus un iegūtās izziņas rekvizītus.

Tāpat veicināma un atbalstāma ir prakse (jo īpaši paralēli veicamajā iepirkuma procedūrā), kurā pasūtītāja vienas iepirkuma procedūras ietvaros saņemtās izziņas un citi dokumenti par ārvalstīs reģistrētām vai dzīvojošām pārbaudāmajām personām tiktu izmantotas cita iepirkuma norises vajadzībām, ja faktiskie apstākļi uz pārbaudāmo subjektu ir identiski, un izziņa vai citi dokumenti aptver izslēgšanas iemeslu pārbaudes datumus. (papildināts 30.10.2024.)

UZTICAMĪBAS NODROŠINĀŠANA

PIL 43. pantā ir regulēta iespēja kandidātam vai pretendentam veikt pasākumus uzticamības nodrošināšanai.

+ PIL 43. pants paredz **izņēmumus** uzticamības nodrošināšanai:

1 Jāņem vērā, ka dažiem izslēgšanas iemesliem, ja kandidāts vai pretendents tiem atbilst, uzticamību nodrošināt nevarēs.

Uzticamību **nevar nodrošināt** gadījumā, ja:

- Kandidāts vai pretendents atbilst PIL 42. panta otrās daļas 3. punktā paredzētajam izslēgšanas iemeslam un ir ārzonā reģistrēta juridiskā persona vai personu apvienība vai arī Latvijā reģistrēta kandidāta vai pretendenta vairāk nekā 25 procentu kapitāla daļu (akciju) īpašnieks vai turētājs ir ārzonā reģistrēta juridiskā persona vai personu apvienība.

(Precizēts 03.06.2026.)

2 Saskaņā ar PIL 43. panta septīto daļu šajā pantā paredzētā iespēja nodrošināt uzticamības atjaunošanu **nav attiecināma** uz personu, par kuru tās reģistrācijas vai pastāvīgās dzīvesvietas valstī ir stājies spēkā **galīgs un nepārsūdzams spriedums, ar kuru persona izslēgta no dalības iepirkuma procedūrās,** un nav pagājis attiecīgajā spriedumā noteiktais termiņš, līdz kuram persona izslēdzama no dalības iepirkuma procedūrās.

Minētais nozīmē, ka tāds kandidāts vai pretendents, kurš ar spriedumu izslēgts no dalības iepirkumā, dalībvalstī (šajā gadījumā arī Latvijā attiecībā uz Latvijā reģistrētu vai pastāvīgi dzīvojošu personu), kurā šis spriedums ir spēkā, pastāvot atbilstošam izslēgšanas iemeslam, nevar atjaunot savu uzticamību un ir izslēdzams no iepirkumu procedūras. Šādā gadījumā izslēgšanas termiņš no iepirkumiem var būt garāks nekā 42. panta ceturtajā daļā minētais termiņš!

Jāņem vērā, ka PIL 43. panta septītajā daļā aprakstīts no 42. panta otrās daļas punktos minētajiem juridiski atšķirīgs gadījums. PIL 43. panta septītajā daļā minētajā gadījumā persona no iepirkumiem tiek izslēgta iepriekš piemērota aizlieguma dēļ (piemēram, Krimināllikuma 70.^{4} pantā viens no tiesību ierobežošanas veidiem, ko krimināllietā var piemērot juridiskai personai, ir aizliegums piedalīties valsts vai pašvaldības iepirkuma procedūrā), savukārt PIL 42. panta otrās daļas 1., 5., 6., 8. un 9. punktā minētajos gadījumos, saņemot PIL noteikto informāciju par izdarītiem likumpārkāpumiem kā izslēgšanas iemesliem, par personas izslēgšanu no konkrētā iepirkuma lemj pasūtītājs. (*papildināts 30.10.2024.*)

Piemēram, *var būt situācijas, kad tiesa ir lēmusi par aizliegumu personai piedalīties publiskajos iepirkumos piecus gadus. Attiecībā uz Latvijā reģistrētu vai pastāvīgi dzīvojošu personu šī informācija tiks atspoguļota EIS. Saistībā ar ārvalsts piegādātāju pasūtītājs varētu*

iegūt informāciju tad, ja tā ir publiski pieejama, kā arī nepieciešamības gadījumā pieprasīt ārvalsts kompetentās iestādes informāciju.

+ Uzticamību nodrošināt var konkrētam subjektu lokam, kurš noteikts PIL 43. panta pirmajā daļā:

1. kandidātam vai pretendentam;
2. personālsabiedrības biedram, ja kandidāts vai pretendents ir personālsabiedrība;
3. personām, kurām kandidātā vai pretendentā ir izšķirošā ietekme uz līdzdalības pamata normatīvo aktu par koncerniem izpratnē;
4. kandidāta vai pretendenta patiesā labuma guvējiem.

Vai subjektu lokā ietilpts **apakšuzņēmēji** (kuru darbu vērtība ir vismaz 10 000 *euro*) un **personas, uz kuras iespējām balstās?**

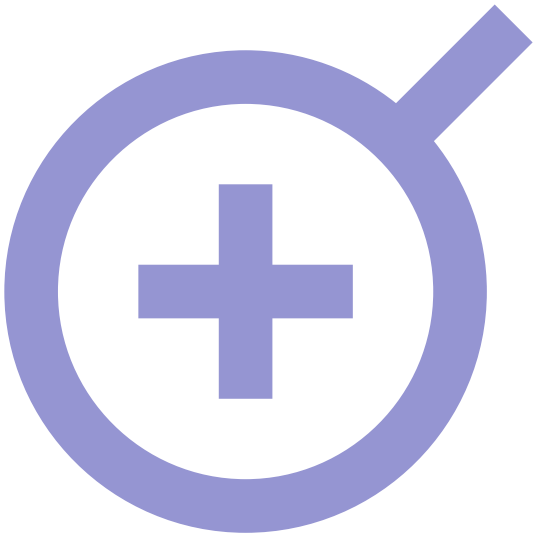
PIL 43. panta pirmajā daļā noteiktajā subjektu lokā nav ietverti apakšuzņēmēji (kuru darbu vērtība ir vismaz 10 000 *euro*), kā arī personas, uz kuras iespējām kandidāts vai pretendnets balstās!

Pasūtītāja rīcība gadījumā, ja **apakšuzņēmējs** (kuru darbu vērtība ir vismaz 10 000 *euro*) vai **personas, uz kuras iespējām balstās,** atbilst izslēgšanas iemesliem?

Atbilstoši *PIL 43. panta piektajai daļai*, ja kandidāts vai pretendents būtu izslēdzams no dalības iepirkuma procedūrā tādēļ, ka izslēgšanas iemesli attiecas uz minētajām personām, uzticamība nodrošināma, kandidātam vai pretendentam **nomainot** apakšuzņēmēju vai personu, uz kuras iespējām kandidāts vai pretendents balstās pret atbilstošām personām, uz kurām izslēgšanas iemesli nav attiecināmi.

Ja kandidāts vai pretendents 10 darbdienu laikā pēc pieprasījuma nosūtīšanas dienas neveic minēto personu nomaiņu, pasūtītājs pieņem lēmumu izslēgt kandidātu vai pretendentu no turpmākās dalības iepirkuma procedūrā (PIL 43. panta sestā daļa).

Tāpat situācijā, kad pretendents būtu izslēdzams tādēļ, ka izslēgšanas iemesli konstatēti pārbaudāmajam apakšuzņēmējam, PIL 43. panta piektās regulējumam atbilstošs risinājums būs, ja pretendents attiecīgajam apakšuzņēmējam nododamo līguma daļu veiks pats saviem spēkiem, nenomainot uz citu apakšuzņēmēju, proti, pretendents varētu iestāties apakšuzņēmēja vietā. *(papildināts 21.09.2023.)*

+ Vai PIL 42. panta piektās daļas 1. punkta "c" apakšpunkta un 43. panta sestās daļas termiņi ir saskaitāmi?

Ievērojot PIL 42. panta piektās daļas 1. punkta "c" apakšpunktā un 43. panta sestajā daļā noteikto, pasūtītājs var sagatavot vienu informācijas pieprasījumu, norādot, ka kandidātam vai pretendentam 5 darbdienu laikā jāiesniedz PIL 42. panta sestajā daļā minētie pierādījumi par neizpildītu saistību nodokļu jomā neesamību vai saskaņā ar PIL 43. panta sesto daļu 10 darbdienu laikā jānomaina persona, kurai konstatēts izslēgšanas iemesls. (Precizēts 03.06.2026.)

Jāatceras, ka jaunajam apakšuzņēmējam (kuru darbu vērtība ir vismaz 10 000 *euro*) vai personai, uz kuras iespējām balstās**, arī jāpārbauda uz izslēgšanas iemeslu neesamība!** Nomainītajām personām (iepirkuma procedūras ietvaros) izslēgšanas iemesli pārbaudāmi uz tiem pašiem datumiem, kad pārbaude veikta pretendentam un sākotnēji pretendenta piedāvājumā norādītajam apakšuzņēmējam vai personai, uz kuras iespējām balstās, proti, uz piedāvājuma (pieteikuma) iesniegšanas termiņa pēdējo dienu un uz dienu, kad pieņemts lēmums par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu.

+ Rīcība izslēgšanas iemeslu konstatēšanas gadījumā kandidāta vai pretendenta uzticamības nodrošināšanai:

1 Pasūtītājs konstatē, ka kāds no konkrētā subjektu loka ir izslēdzams no dalības iepirkuma procedūrā, pamatojoties uz PIL noteiktajiem izslēgšanas iemesliem (izņemot neizpildītas saistības nodokļu jomā vai reģistrāciju ārzonā!), arī fakultatīvajiem izslēgšanas iemesliem, ja tādi paredzēti iepirkuma procedūras dokumentos;

2 Pasūtītājs dod kandidātam vai pretendentam tiesības iesniegt skaidrojumu un pierādījumus*, kas apliecina kandidāta vai pretendenta uzticamību;

*Atšķirībā no regulējumā, kas spēkā līdz 2022. gada 31. decembrim, kandidātam pieteikumā vai pretendentam piedāvājumā šī informācija vairs nav jāiekļauj, bet minētais nenozīmē, ka pēc izvēles to nevarētu darīt!

3 Pasūtītājs nosaka termiņu, kas nav īsāks par 10 darbdienām, pēc informācijas pieprasījuma nosūtīšanas dienas, iesniegt skaidrojumu un pierādījumus, kas apliecina kandidāta vai pretendenta uzticamību saskaņā ar šā panta noteikumiem;

4 Kandidāts vai pretendents iesniedz skaidrojumu **un** pierādījumus par nodarītā kaitējuma atlīdzināšanu vai noslēgtu vienošanos par nodarītā kaitējuma atlīdzināšanu, sadarbošanos ar izmeklēšanas iestādēm un veiktajiem tehniskajiem, organizatoriskajiem vai personālvadības pasākumiem, lai pierādītu savu uzticamību un novērstu tādu pašu un līdzīgu gadījumu atkārtošanos nākotnē;

5 Pasūtītājs izvērtē kandidāta vai pretendenta veiktos pasākumus un to pierādījumus, ņemot vērā noziedzīga nodarījuma vai pārkāpuma smagumu un konkrētos apstākļus;

6 Pasūtītājs **var prasīt** no attiecīgā noziedzīgā nodarījuma vai pārkāpuma jomā kompetentām institūcijām atzinumus par to, vai kandidāta vai pretendenta veiktie pasākumi ir pietiekami uzticamības atjaunošanai un tādu pašu un līdzīgu gadījumu novēršanai nākotnē;

7 Atzinumu **nepieprasa**, ja pasūtītājam ir pieejams vai arī kandidāts vai pretendents ir iesniedzis attiecīgā noziedzīgā nodarījuma vai pārkāpuma jomā kompetentas institūcijas atzinumu par veikto pasākumu pietiekamību uzticamības atjaunošanai un tādu pašu un līdzīgu gadījumu novēršanai nākotnē;Pasūtītājs katrā iepirkumā un katrā konkrētā gadījumā izvērtē iesniegto informāciju un pierādījumus, un pieņem lēmumu:

8 Pasūtītājs katrā iepirkumā un katrā konkrētā gadījumā izvērtē iesniegto informāciju un pierādījumus, un pieņem lēmumu:

A

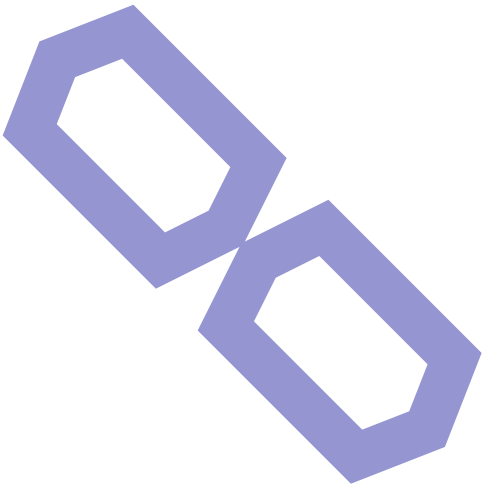
Neizslēgt kandidātu vai pretendentu, ja

- veiktos pasākumus uzskata par pietiekamiem uzticamības atjaunošanai un līdzīgu gadījumu novēršanai nākotnē;

B

Izslēgt kandidātu vai pretendentu, ja

- veiktie pasākumi ir nepietiekami;
- pēc pasūtītāja pieprasījuma neiesniedz skaidrojumu un pierādījumus.

+ Kādi pasākumi būtu veicami uzticamības atjaunošanai?

Likums neregulē un nenosaka konkrētu ietvaru tam, kādi pasākumi būtu veicami uzticamības atjaunošanai. Tāpat likums arī nenosaka, kas piegādātājam būtu jāietver tā skaidrojumā, lai pierādītu savu uzticamību. Vienlaikus likums nosaka, ka vienlaikus ar skaidrojumu, sniedzami arī pierādījumi, un nosaka, ka pierādījumiem jābūt par nodarītā kaitējuma atlīdzināšanu vai noslēgtu vienošanos par nodarītā kaitējuma atlīdzināšanu, sadarbošanos ar izmeklēšanas iestādēm un veiktajiem tehniskajiem, organizatoriskajiem vai personālvadības pasākumiem, lai pierādītu savu uzticamību un novērstu tādu pašu un līdzīgu gadījumu atkārtošanos nākotnē.

Izvērtējumu par uzticamības nodrošināšanas pasākumiem veic pasūtītājs katras konkrētas iepirkuma procedūras ietvaros attiecībā pret konkrēto iepirkuma priekšmetu, kā arī kontekstā ar pašu izslēgšanas iemeslu (uzticamības pasākumi būs atšķirīgi, piemēram, gadījumā, ja iestājies PIL 42. panta otrās daļas 1. punktā paredzētais izslēgšanas iemesls, no gadījuma, kad, piemēram, būs iestājies 42. panta otrās daļas 5. vai 8. punktā paredzētais izslēgšanas gadījums).

Izvērtējums var atšķirties, ievērojot iepirkuma priekšmeta apjomu un sarežģītības pakāpi, riskus, kas saistīti ar līguma izpildi un finansējuma saņemšanu, konkrētā tirgus apstākļus un konkurences līmeni, paša izslēgšanas iemesla būtiskumu, kā arī to, vai izslēgšanas iemesls ir saistīts ar konkrēto pasūtītāju. *(papildināts 21.09.2023.)*

Attiecībā uz pierādījumu ietvaru jānorāda, ka pierādījumiem būtu jābūt balstītiem uz konkrētiem pierādāmiem un uzrādāmiem pasākumiem. Tas, kādi pasākumi veicami, atkarīgs no katra konkrētā izslēgšanas iemesla, kas būtu jānodrošina pašam piegādātājam. Pasākumiem jābūt reāliem un vērstiem uz to, lai novērstu tādu pašu un līdzīgu gadījumu atkārtošanos nākotnē, un tie nevar būt formāli. Tāpat arī pasūtītājam, vērtējot pierādījumus, jāvērtē pēc būtības šo pasākumu saistība ar pašu izslēgšanas iemeslu. *(precizēts 21.09.2023.)*

Attiecībā uz kompetentajām iestādē likums arī nenoregulē un nenosaka konkrēti, kuras kompetentās iestādes varētu sniegt atzinumu. Minētais saistīts ar katra konkrētā izslēgšanas iemesla būtību.

Piemēram, *PIL 42. panta otrās daļas 5. un 7. punkta gadījumā kompetentā institūcija būs Konkurences padome vai attiecīgās ārvalsts kompetentā institūcija konkurences jomā.*

Vai pretendents, kurš jāizslēdz un kurš jau ir nodrošinājis uzticamību citam pasūtītājam, var nodrošināties ar šī cita pasūtītāja parakstītu uzticamības atjaunošanas vēstuli un uzrādīt to visos citos nākamajos iepirkumos?

- **Tā kā jautājums par uzticamības atjaunošanu ir ekskluzīvā katras konkrētās iepirkuma komisijas kompetencē, tad šāds risinājums neatbilst normatīvajam regulējumam. Turklāt apstāklis, ka izslēdzamais pretendents ir atjaunojis uzticamību vienam pasūtītājam un šis pasūtītājs izlēmis ar konkrēto pretendentu līgumu slēgt, nenozīmē, ka šāds lēmums sekos arī citā iepirkumā. (***papildināts 30.10.2024***.)**

- **Konkurences padome** savā tīmekļvietnē publicējusi informāciju par Uzticamības atjaunošanai veicamajiem pasākumiem konkurences tiesību pārkāpumu gadījumā*

*https://www.kp.gov.lv/lv/uzticamibas-atjaunosana

